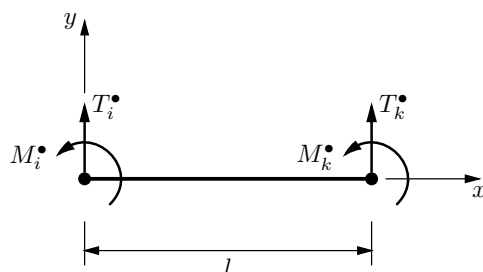

Stroga metoda deformacija	$\begin{bmatrix} \frac{EA}{l} & 0 & 0 & -\frac{EA}{l} & 0 & 0 \\ 0 & \frac{12EI}{(1+\Phi)l^3} & \frac{6EI}{(1+\Phi)l^2} & 0 & -\frac{12EI}{(1+\Phi)l^3} & \frac{6EI}{l^2} \\ 0 & \frac{6EI}{(1+\Phi)l^2} & \frac{4EI}{(1+\Phi)l} & 0 & -\frac{6EI}{(1+\Phi)l^2} & \frac{2EI}{l} \\ -\frac{EA}{l} & 0 & 0 & \frac{EA}{l} & 0 & 0 \\ 0 & -\frac{12EI}{(1+\Phi)l^3} & -\frac{6EI}{(1+\Phi)l^2} & 0 & \frac{12EI}{(1+\Phi)l^3} & -\frac{6EI}{l^2} \\ 0 & \frac{6EI}{(1+\Phi)l^2} & \frac{2EI}{(1+\Phi)l} & 0 & -\frac{6EI}{(1+\Phi)l^2} & \frac{4EI}{l} \end{bmatrix}$		
Proizvoljan položaj štapova Transformacija iz lokalnog u globalni koordinatni sistem $K_{glob} = T^T K_{loc} T$			
Stroga metoda deformacija sa zanemarenjem deformacije smicanja	Gornja matrica krutosti sa $\Phi = 0$		
Tehnička metoda deformacija	$\frac{EI}{l^3} \begin{bmatrix} 12 & 6l & -12 & 6l \\ 6l & 4l^2 & -6l & 2l^2 \\ -12 & -6l & 12 & -6l \\ 6l & 2l^2 & -6l & 4l^2 \end{bmatrix}$		
Štap aksijalno krut \Leftrightarrow zanemarena podužna deformacija	$\frac{EI}{l^3} \begin{bmatrix} k_1 & k_2 & k_3 \\ 3 & 0 & -3 & 3l \\ 0 & 0 & 0 & 0 \\ -3 & 0 & 3 & -3l \\ 3l & 0 & -3l & 3l^2 \end{bmatrix}$ Pošto su štapovi horizontalni ili vertikalni, izbjeci ćemo množenje sa matricom transformacije		
	$\frac{EI}{l^3} \begin{bmatrix} k_1 & k_2 & k_3 \\ 3 & 3l & -3 & 0 \\ 3l & 3l^2 & -3l & 0 \\ -3 & -3l & 3 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 \end{bmatrix}$ Moguće je formirati i matrice krutosti za štap sa otpuštenom poprečnom silom, što će biti dato u zadacima	Štapovi horizontalni ili vertikalni 	
Metoda zaokreta uglova	$\frac{EI}{l} \begin{bmatrix} 4 & 2 \\ 2 & 4 \end{bmatrix}$	Matrica transformacije $T = I$ Rotacija ostaje nepromijenjena pri rotaciji koordinatnog sistema u ravni pa ovu matricu krutosti nije potrebno množavati sa matricom transformacije	Proizvoljan položaj štapova
Metoda krutih rigli, a vertikalnih elastičnih stubova (ad hoc naziv; ovakav okvir se zove i "smičuća greda")	$\frac{12EI}{l^3} \begin{bmatrix} 1 & -1 \\ -1 & 1 \end{bmatrix}$ $\frac{3EI}{l^3} \begin{bmatrix} 1 & -1 \\ -1 & 1 \end{bmatrix}$	Biće korišteno kod dinamičkog proračuna gdje ćemo (da bismo smanjili broj stepeni slobode kretanja) pretpostaviti da su grede potpuno krute a stubovi aksijalno kruti.	Štap vertikalan kod okvira sa krutom gredom
Rešetka	$\frac{EA}{l} \begin{bmatrix} c^2 & cs & -c^2 & -cs \\ cs & s^2 & -cs & -s^2 \\ -c^2 & -cs & c^2 & cs \\ -cs & -s^2 & cs & s^2 \end{bmatrix}$	$\begin{bmatrix} u_1 \\ u_2 \\ u_3 \\ u_4 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} c & 0 \\ s & 0 \\ 0 & c \\ 0 & s \end{bmatrix} \begin{bmatrix} u_{n1} \\ u_{n2} \end{bmatrix}$	$c = \cos \alpha$ $s = \sin \alpha$
	$= \begin{bmatrix} c & 0 \\ s & 0 \\ 0 & c \\ 0 & s \end{bmatrix} \frac{EA}{l} \begin{bmatrix} 1 & -1 \\ -1 & 1 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} c & s & 0 & 0 \\ 0 & 0 & c & s \end{bmatrix}$ Matrica krutosti već množena sa matricom transformacije		

Brojevima su označeni lokalni stepeni slobode kretanja. (Važi za sve.)

Slika 5.1: Matrice krutosti u lokalnom koordinatnom sistemu (osim štapa rešetke) za najčešće slučajeve idealizacija ravnih linijskih konstrukcija. Matrica krutosti elementa u globalnom koordinatnom sistemu se dobija transformacijom komponentalnih krutosti iz lokalnog u globalni koordinatni sistem dakle množavajući matricu krutosti sa matricom transformacije: $K_e^{glob} = T^T K_e^{lok} T$. U slučaju kad se radi o horizontalnim i vertikalnim štapovima elementi matrice T su 1 i -1 što nam omogućava da efikasno (a bez računara) formiramo globalnu matricu konstrukcije. U slučaju rešetke zbog proizvoljnosti položaja štapova ne možemo izbjeći matricu transformacije T ali možemo unaprijed proračunati $T^T K_e^{lok} T$ što je gore i dato.

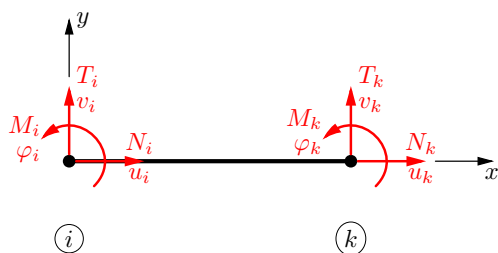

	M_i^*	M_k^*	T_i^*	T_k^*
	$-P \frac{ab^2}{l^2}$	$P \frac{a^2b}{l^2}$	$-\frac{Pb^2}{l^3}(3a+b)$	$-\frac{Pa^2}{l^3}(a+3b)$
	$-M \frac{b}{l^2}(2a-b)$	$-M \frac{a}{l^2}(2b-a)$	$-6M \frac{ab}{l^3}$	$6M \frac{ab}{l^3}$
	$-\frac{pl^2}{12}$	$\frac{pl^2}{12}$	$-\frac{pl}{2}$	$-\frac{pl}{2}$
	$-\frac{pa^2}{12l^2} [2l(3l-4a) + 3a^2]$	$\frac{pa^3}{12l^2}(4l-3a)$	$\frac{pa^2}{2l^3} \left(2al - a^2 - \frac{2l^3}{a} \right)$	$\frac{pa^2}{2l^3} [(l-a)^2 - l^3]$
	$-\frac{pl^2}{20}$	$\frac{pl^2}{30}$	$-\frac{7pl}{20}$	$-\frac{3pl}{20}$
	$-\frac{pa^2}{60l^2}(10bl + 3a^2)$	$\frac{pa^3}{60l^2}(5b + 2a)$	$\frac{pa}{60l^3}(5a^2b - 20al^2 - a^3 - 10abl - 30bl^2)$	$\frac{pa^3}{12l^3}(a - b - 2l)$
$\frac{T_g}{T_d}$	$-EI\alpha_t \frac{\Delta T}{h}$	$EI\alpha_t \frac{\Delta T}{h}$		
$\Delta T = T_d - T_g$				
$T_0 = (T_d + T_g)/2$				

Slika 5.2: Ekvivalentno opterećenje na štapu kruto vezanom na oba kraja

5.1.1 Matematska konvencija o predznaku presječnih sila

U metodi deformacija koristimo matematsku konvenciju o predznacima presječnih sila. Pozitivne sile i pomjeranja su dati na slici 5.4

Slika 5.4: Matematska konvencija o predznacima pomjeranja i sila - pozitivni smjerovi.

Dakle ako kao rezultat dobijemo vektor sila

$$\begin{bmatrix} T_i \\ M_i \\ T_k \\ M_k \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 0.00 \\ 54.34 \\ 0.00 \\ -54.34 \end{bmatrix}$$

dobili smo konstantan momenat duž štapa.

5.2 Proračun presječnih sila na krajevima štapa

Presječne sile na krajevima štapa proračunavamo sa

$$\mathbf{f}^e = \mathbf{K}^e \mathbf{u}^e - \mathbf{s}_e^\bullet \quad (5.1)$$

gdje je

- \mathbf{f}^e vektor sila na krajevima štapa,
- \mathbf{K}^e matrica krutosti elementa,
- \mathbf{u}^e vektor pomjeranja čvorova štapa,
- \mathbf{s}_e^\bullet vektor ekvivalentnog opterećenja na kruto vezanom štapu dat u tabeli 5.2 za neke najčešće slučajeve opterećenja.

5.2.1 Štap kruto vezan na oba kraja

$$M_{ik} = k_{ik} \left(4\varphi_i + 2\varphi_k - 6 \frac{\Delta_{ik}}{l_{ik}} \right) - M_{ik}^\bullet$$

$$M_{ki} = k_{ik} \left(2\varphi_i + 4\varphi_k - 6 \frac{\Delta_{ik}}{l_{ik}} \right) - M_{ki}^\bullet$$

$$T_{ik} = \bar{k}_{ik} \left(6\varphi_i + 6\varphi_k - 12 \frac{\Delta_{ik}}{l_{ik}} \right) - T_{ik}^\bullet$$

$$T_{ki} = \bar{k}_{ik} \left(-6\varphi_i - 6\varphi_k + 12 \frac{\Delta_{ik}}{l_{ik}} \right) - T_{ki}^\bullet$$

$$\text{gdje je } k_{ik} = \frac{EI}{l_{ik}} \text{ i } \bar{k}_{ik} = \frac{EI}{l_{ik}^2} = \frac{k_{ik}}{l_{ik}}$$

5.2.2 Štap kruto vezan u čvoru i a zglobno u čvoru k

$$\mathbf{f}^e = \mathbf{K}^e \mathbf{u}^e - \mathbf{s}_e^\circ \quad (5.2)$$

$$M_{ik} = k_{ik} \left(3\varphi_i - 3 \frac{\Delta_{ik}}{l_{ik}} \right) - M_{ik}^\circ$$

$$M_{ki} = 0$$

$$T_{ik} = \bar{k}_{ik} \left(3\varphi_i - 3 \frac{\Delta_{ik}}{l_{ik}} \right) - T_{ik}^\circ$$

$$T_{ki} = -\bar{k}_{ik} \left(3\varphi_i - 3 \frac{\Delta_{ik}}{l_{ik}} \right) - T_{ki}^\circ$$

$$\varphi_k = -0.5\varphi_i + 1.5 \frac{\Delta_{ik}}{l_{ik}} + 0.25 \frac{M_{ki}^\bullet}{k_{ik}} \quad (5.3)$$

Vektor \mathbf{s}_e^\bullet predstavlja vektor ekvivalentnog opterećenja na štapu kruto vezanom na oba kraja, dok sa oznakom \mathbf{s}_e° označavamo ekvivalentno opterećenje na štapu sa otpuštenom nekom vezom, u gornjem slučaju je to zglobna veza u čvoru k .

$$\mathbf{s}_e^\bullet = \begin{bmatrix} T_{ik}^\bullet \\ M_{ik}^\bullet \\ T_{ki}^\bullet \\ M_{ki}^\bullet \end{bmatrix} \quad \mathbf{s}_e^\circ = \begin{bmatrix} T_{ik}^\circ \\ M_{ik}^\circ \\ T_{ki}^\circ \\ M_{ki}^\circ \end{bmatrix}$$

Veza između sila na zglobno i kruto vezanom štapu postoji pa je za gornji slučaj

$$M_{ik}^\circ = M_{ik}^\bullet - \frac{1}{2} M_{ki}^\bullet$$

$$M_{ki}^\circ = 0$$

$$T_{ik}^\circ = T_{ik}^\bullet - 1.5 \frac{M_{ki}^\bullet}{l_{ik}}$$

$$T_{ki}^\circ = T_{ki}^\bullet + 1.5 \frac{M_{ki}^\bullet}{l_{ik}}$$

5.2.3 Štap kruto vezan u čvoru k a zglobno u čvoru i

$$M_{ik} = 0$$

$$M_{ki} = k_{ik} \left(3\varphi_k - 3 \frac{\Delta_{ik}}{l_{ik}} \right) - M_{ki}^\bullet$$

$$T_{ik} = \bar{k}_{ik} \left(3\varphi_k - 3 \frac{\Delta_{ik}}{l_{ik}} \right) - T_{ik}^\bullet$$

$$T_{ki} = -\bar{k}_{ik} \left(3\varphi_k - 3 \frac{\Delta_{ik}}{l_{ik}} \right) - T_{ki}^\bullet$$

$$\varphi_i = -0.5\varphi_k + 1.5 \frac{\Delta_{ik}}{l_{ik}} + 0.25 \frac{M_{ki}^\bullet}{k_{ik}}$$

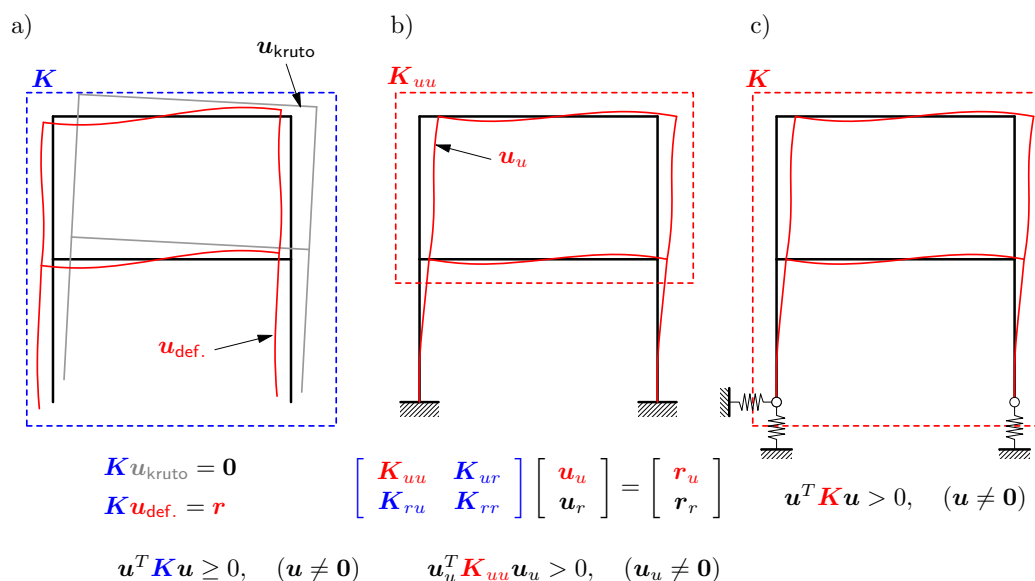
Veza između sila na zglobno i kruto vezanom štapu postoji pa je za gornji slučaj

$$M_{ik}^\circ = 0$$

$$M_{ki}^\circ = M_{ki}^\bullet - \frac{1}{2} M_{ik}^\bullet$$

$$T_{ik}^\circ = T_{ik}^\bullet - 1.5 \frac{M_{ki}^\bullet}{l_{ik}}$$

$$T_{ki}^\circ = T_{ki}^\bullet + 1.5 \frac{M_{ki}^\bullet}{l_{ik}}$$

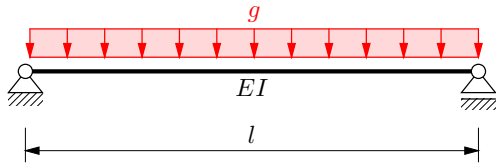
Slika 5.3: a) Deformaciona energija se može proračunati kao $U = \frac{1}{2} u^T K u$. Ako nema deformacije nema ni deformacione energije pa je za nenulte vektore u (za nula vektor trivijalno) koji predstavljaju pomjeranje konstrukcije kao kruto tijelo $u^T K u = 0$; za vektore koji predstavljaju deformisanje konstrukcije je $u^T K u > 0$; Dakle za matricu K postoje nenulti vektori u za koje je kvadratna forma $u^T K u = 0$ i nenulti vektori u za koje je kvadratna forma pozitivna $u^T K u$ što je po definiciji pozitivno-semidefinitna matrica, a takav sistem jednačina nema jedinstveno rješenje.

b) Uobičajena procedura rješavanja sistema jednačina: uvrštavanje poznatih pomjeranja u_r i rješavanje po nepoznatim pomjeranjima u_u . Za svaki nenulti vektor u_u je $u_u^T K_{uu} u_u > 0$ pošto dio konstrukcije koji odgovara K_{uu} ne može biti pomjeren bez deformisanja. Po definiciji pozitivno definitne matrice, matrica K_{uu} je pozitivno definitna. Determinanta pozitivno definitne matrice je uvijek pozitivna, što znači da matrica K_{uu} nije singularna što dalje znači da sistem $K_{uu} u_u = f_u$ ima jedinstveno rješenje

c) Druga mogućnost formiranja rješivog sistema jednačina konstrukcije je apliciranje opruga krutosti k . Ovdje se ne radi o opruzi sa dva stepena slobode kretanja (iako ovdje možemo zamisliti i takav element, a onda uvršteno poznato pomjeranje 0 i lokalno statički kondenzovan pa dobijen element sa jednim stepenom slobode kretanja) već o opruzi sa jednim stepenom slobode kretanja čija je jednačina ravnoteže $ku = f$ gdje su k , u i f skalari. k se ovdje dodaje globalnoj matrici krutosti, naravno, samo na dijagonalni element $_{Glob}K_{SSKO,SSKO}$ gdje je $SSKO$ stepen slobode kretanja u kojem je aplicirana opruga. Apliciranjem opruga se spriječi pomjeranje konstrukcije kao kruto tijelo i dobije pozitivno definitna matrica sistema jednačina.

5.3 Zadaci

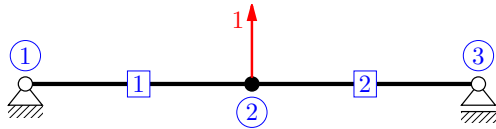
Zadatak 1 Proračunati ugib u sredini grede na slici 5.5 metodom deformacija. Pretpostaviti da je greda aksijalno kruta.

Slika 5.5

Rješenje U sredini grede ćemo umetnuti čvor. Matrica krutosti štapova zglobno vezanog na jednom kraju koji ima dva stepena slobode kretanja, koja su pomjeranja čvorova okomito na štap je

$$\frac{3EI}{l^3} \begin{bmatrix} 1 & -1 \\ -1 & 1 \end{bmatrix}$$

Slika 5.6: Obilježavanje čvorova, štapova i stepeni slobode kretanja.

Matrice krutosti štapova sa obilježenim globalnim stepenima slobode kretanja:

$$\begin{matrix} \boxed{1} & 0 & 1 & \boxed{2} & 1 & 0 \\ 0 & \begin{bmatrix} \frac{3EI}{(l/2)^3} & -\frac{3EI}{(l/2)^3} \\ -\frac{3EI}{(l/2)^3} & \frac{3EI}{(l/2)^3} \end{bmatrix} & 1 & \begin{bmatrix} \frac{3EI}{(l/2)^3} & -\frac{3EI}{(l/2)^3} \\ -\frac{3EI}{(l/2)^3} & \frac{3EI}{(l/2)^3} \end{bmatrix} \end{matrix}$$

$$K_{11} = \frac{3EI}{(l/2)^3} + \frac{3EI}{(l/2)^3} = \frac{48EI}{l^3}$$

Opterećenje

$$T_{ki}^{\circ} = T_{ki}^{\bullet} + 1.5 \frac{M_{ik}^{\bullet}}{l_{ik}} = -\frac{gl}{2 \cdot 2} + 1.5 \frac{-g(l/2)^2}{12 \cdot l/2} = -\frac{5gl}{16}$$

$$T_{ik}^{\circ} = T_{ik}^{\bullet} - 1.5 \frac{M_{ki}^{\bullet}}{l_{ik}} = -\frac{gl}{2 \cdot 2} - 1.5 \frac{g(l/2)^2}{12 \cdot l/2} = -\frac{5gl}{16}$$

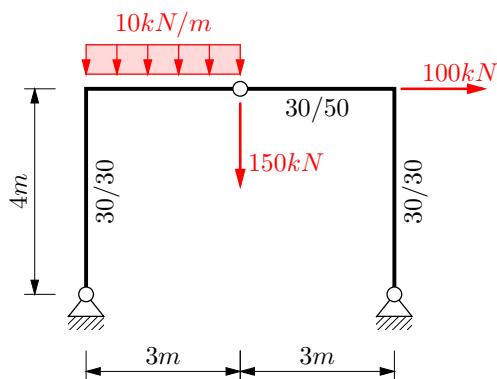
$$f_1 = -\frac{5gl}{16} - \frac{5gl}{16} = -\frac{5gl}{8}$$

Postavljamo jednačinu metode deformacija i rješavamo

$$K_{11}u_1 = f_1 \Rightarrow \frac{48EI}{l^3}u_1 = -\frac{5gl}{8} \Rightarrow u_1 = -\frac{5gl^4}{384EI}$$

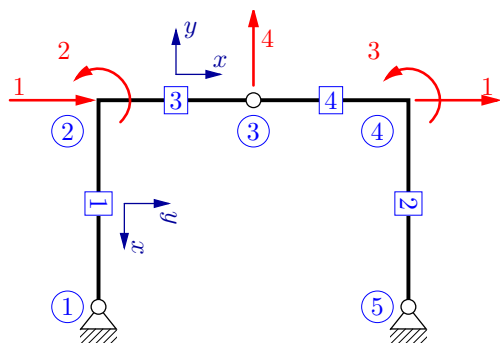
Zadatak 2 Metodom deformacija odrediti pomjeranja i presječne sile za konstrukciju na slici 5.7.

$E = 2 \cdot 10^7 \text{ kN/m}^2$. Pretpostaviti da su svi štapovi aksijalno kruti.

Slika 5.7

Rješenje

Slika 5.8: Obilježavanje čvorova, štapova i stepena slobode kretanja. Pošto se pretpostavlja aksijalna krutost štapova, čvorovi 2 i 4 imaju isti SSK "1" u horizontalnom pravcu, a mogućnost vertikalnog pomjeranja čvorova 2 i 4 ne postoji

1	1	2	0	0	2	1	3	0	0
1	$\frac{3EI_s}{l_s^3}$	$\frac{3EI_s}{l_s^2}$	$-\frac{3EI_s}{l_s^3}$	0	1	$\frac{3EI_s}{l_s^3}$	$\frac{3EI_s}{l_s^2}$	$-\frac{3EI_s}{l_s^3}$	0
2	$\frac{3EI_s}{l_s^2}$	$\frac{3EI_s}{l_s}$	$-\frac{3EI_s}{l_s^2}$	0	3	$\frac{3EI_s}{l_s^2}$	$\frac{3EI_s}{l_s}$	$-\frac{3EI_s}{l_s^2}$	0
0	$-\frac{3EI_s}{l_s^3}$	$-\frac{3EI_s}{l_s^2}$	$\frac{3EI_s}{l_s^3}$	0	0	$-\frac{3EI_s}{l_s^3}$	$-\frac{3EI_s}{l_s^2}$	$\frac{3EI_s}{l_s^3}$	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

3	0	2	4	0	4	4	0	0	3
0	$\frac{3EI_g}{l_g^3}$	$\frac{3EI_g}{l_g^2}$	$-\frac{3EI_g}{l_g^3}$	0	4	$\frac{3EI_g}{l_g^3}$	0	$-\frac{3EI_g}{l_g^3}$	$\frac{3EI_g}{l_g^2}$
2	$\frac{3EI_g}{l_g^2}$	$\frac{3EI_g}{l_g}$	$-\frac{3EI_g}{l_g^2}$	0	0	0	0	0	0
4	$-\frac{3EI_g}{l_g^3}$	$-\frac{3EI_g}{l_g^2}$	$\frac{3EI_g}{l_g^3}$	0	0	$-\frac{3EI_g}{l_g^3}$	0	$\frac{3EI_g}{l_g^2}$	$-\frac{3EI_g}{l_g^2}$
0	0	0	0	0	3	$\frac{3EI_g}{l_g^2}$	0	$-\frac{3EI_g}{l_g^2}$	$\frac{3EI_g}{l_g}$

$$K_{1,1} = \frac{3EI_s}{l_s^3} + \frac{3EI_s}{l_s^3} = 1265.625$$

$$K_{1,2} = \frac{3EI_s}{l_s^2} = 2531.25$$

$$K_{1,3} = \frac{3EI_s}{l_s^2} = 2531.25$$

$$K_{2,2} = \frac{3EI_s}{l_s} + \frac{3EI_g}{l_g} = 72625.00$$

$$K_{2,4} = \frac{-3EI_g}{l_g^2} = -20833.333$$

$$K_{3,3} = \frac{3EI_s}{l_s} + \frac{3EI_g}{l_g} = 72625.00$$

$$K_{3,4} = \frac{3EI_g}{l_g^2} = 20833.333$$

$$K_{4,4} = \frac{3EI_g}{l_g^3} + \frac{3EI_g}{l_g^3} = 13888.889$$

Matrica krutosti

$$K = \begin{bmatrix} 1265.625 & 2531.250 & 2531.250 & 0 \\ & 72625.000 & 0 & -20833.333 \\ & & 72625.000 & 20833.333 \\ & \text{simetricno} & & 13888.889 \end{bmatrix}$$

Vektor sila

Za kruto vezan štap 3

$$M_{23}^{\bullet} = -\frac{q \cdot l^2}{12} = -\frac{10 \cdot 3^2}{12} = -7.5$$

$$M_{32}^{\bullet} = \frac{q \cdot l^2}{12} = \frac{10 \cdot 3^2}{12} = 7.5$$

$$V_{23}^{\bullet} = -\frac{q \cdot l}{2} = -\frac{10 \cdot 3}{2} = -15.0$$

$$V_{32}^{\bullet} = -\frac{q \cdot l}{2} = -\frac{10 \cdot 3}{2} = -15.0$$

Za štap 3 zgloбно vezan u čvoru 3

$$M_{23}^{\circ} = M_{23}^{\bullet} - 0.5 \cdot M_{32}^{\bullet} = -7.5 - 0.5 \cdot 7.5 = -11.25$$

$$M_{32}^{\circ} = 0$$

$$V_{23}^{\circ} = V_{23}^{\bullet} - 1.5 \frac{M_{32}^{\bullet}}{l_{23}} = -15 - 1.5 \frac{7.5}{3} = -18.75$$

$$V_{32}^{\circ} = V_{32}^{\bullet} + 1.5 \frac{M_{23}^{\bullet}}{l_{23}} = -15 + 1.5 \frac{-7.5}{3} = -11.25$$

$$f = f^3 + f_n = \begin{bmatrix} 0.00 \\ -11.25 \\ 0.00 \\ -11.25 \end{bmatrix} + \begin{bmatrix} 100.00 \\ 0.00 \\ 0.00 \\ -150.00 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 100.00 \\ -11.25 \\ 0.00 \\ -161.25 \end{bmatrix}$$

Rješenjem sistema $Ku = f$ dobijaju se pomjeranja

$$u = \begin{bmatrix} 0.092172 \\ -0.027734 \\ 0.021154 \\ -0.084943 \end{bmatrix}$$

Proračun rotacija krajeva štapa u čvoru 3

$$\varphi_{32}^{\circ} = -0.5 \cdot \varphi_{23} + 1.5 \frac{\Delta_{23}}{l_{23}} + 0.25 \cdot \frac{M_{32}^{\bullet}}{k_{23}}$$

$$\varphi_{34}^{\circ} = -0.5 \cdot \varphi_{43} + 1.5 \frac{\Delta_{34}}{l_{34}} + 0.25 \cdot \frac{M_{34}^{\bullet}}{k_{34}}$$

$$k_{23} = \frac{EI}{l_{23}} = \frac{2 \cdot 10^7 \cdot 0.003125}{3} = 20833.333$$

$$k_{34} = \frac{EI}{l_{34}} = \frac{2 \cdot 10^7 \cdot 0.003125}{3} = 20833.333$$

$$\Delta_{23} = v_k - v_i = -0.084943 - 0 = -0.084943$$

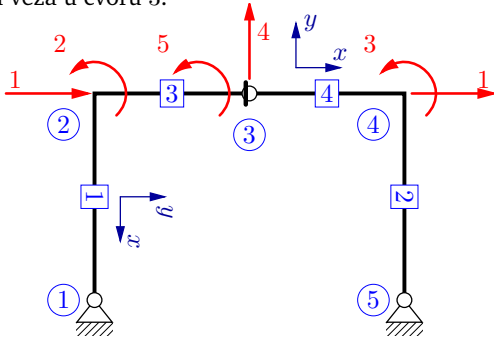
$$\Delta_{34} = v_k - v_i = 0 - (-0.084943) = 0.084943$$

$$\begin{aligned} \varphi_{32}^{\circ} &= -0.5 \cdot (-0.027734) + 1.5 \frac{-0.084943}{3} + 0.25 \cdot \frac{7.5}{20833.333} \\ &= -0.028514 \end{aligned} \quad (5.4)$$

$$\begin{aligned} \varphi_{34}^{\circ} &= -0.5 \cdot 0.021154 + 1.5 \frac{0.084943}{3} + 0.25 \cdot \frac{0}{k_{34}} \\ &= 0.031894 \end{aligned} \quad (5.5)$$

Uvođenje stepena slobode kretanja u proračun

Sad ćemo, da bismo vježbali metodu deformacija, uvesti stepen slobode kretanja 5 u proračun, kako je prikazano na slici 5.9. U ovom slučaju štap 3 je kruto vezan na oba kraja, dok je štap 4 štap sa otpuštenim momentom kod čvora 3 čime se ostvaruje zglobna veza u čvoru 3.

Slika 5.9

1	1	2	0	0	2	1	3	0	0
1	$\frac{3EI_s}{l_s^3}$	$\frac{3EI_s}{l_s^2}$	$-\frac{3EI_s}{l_s^3}$	0	1	$\frac{3EI_s}{l_s^3}$	$\frac{3EI_s}{l_s^2}$	$-\frac{3EI_s}{l_s^3}$	0
2	$\frac{3EI_s}{l_s^2}$	$\frac{3EI_s}{l_s}$	$-\frac{3EI_s}{l_s^2}$	0	3	$\frac{3EI_s}{l_s^2}$	$\frac{3EI_s}{l_s}$	$-\frac{3EI_s}{l_s^2}$	0
0	$-\frac{3EI_s}{l_s^3}$	$-\frac{3EI_s}{l_s^2}$	$\frac{3EI_s}{l_s^3}$	0	0	$-\frac{3EI_s}{l_s^3}$	$-\frac{3EI_s}{l_s^2}$	$\frac{3EI_s}{l_s^3}$	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

3	0	2	4	5	4	4	0	0	3
0	$\frac{12EI_g}{l_g^3}$	$\frac{6EI_g}{l_g^2}$	$-\frac{12EI_g}{l_g^3}$	$\frac{6EI_g}{l_g^2}$	4	$\frac{3EI_g}{l_g^3}$	0	$-\frac{3EI_g}{l_g^3}$	$\frac{3EI_g}{l_g^2}$
2	$\frac{6EI_g}{l_g^2}$	$\frac{4EI_g}{l_g}$	$-\frac{6EI_g}{l_g^2}$	$\frac{2EI_g}{l_g}$	0	0	0	0	0
4	$-\frac{12EI_g}{l_g^3}$	$-\frac{6EI_g}{l_g^2}$	$\frac{12EI_g}{l_g^3}$	$-\frac{6EI_g}{l_g^2}$	0	$-\frac{3EI_g}{l_g^3}$	0	$\frac{3EI_g}{l_g^3}$	$-\frac{3EI_g}{l_g^2}$
5	$\frac{6EI_g}{l_g^2}$	$\frac{2EI_g}{l_g}$	$-\frac{6EI_g}{l_g^2}$	$\frac{4EI_g}{l_g}$	3	$\frac{3EI_g}{l_g^2}$	0	$-\frac{3EI_g}{l_g^2}$	$\frac{3EI_g}{l_g}$

$$K_{1,1} = \frac{3EI_s}{l_s^3} + \frac{3EI_s}{l_s^3} = 1265.625$$

$$K_{1,2} = \frac{3EI_s}{l_s^2} = 2531.25$$

$$K_{1,3} = \frac{3EI_s}{l_s^2} = 2531.25$$

$$K_{2,2} = \frac{3EI_s}{l_s} + \frac{4EI_g}{l_g} = 93458.333$$

$$K_{2,4} = -\frac{6EI_g}{l_g^2} = -41666.667$$

$$K_{2,5} = \frac{2EI_g}{l_g} = 41666.667$$

$$K_{3,3} = \frac{3EI_s}{l_s} + \frac{3EI_g}{l_g} = 72625.00$$

$$K_{3,4} = \frac{3EI_g}{l_g^2} = 20833.333$$

$$K_{4,4} = \frac{12EI_g}{l_g^3} + \frac{3EI_g}{l_g^3} = 34722.222$$

$$K_{4,5} = -\frac{6EI_g}{l_g^2} = -41666.667$$

$$K_{5,5} = \frac{4EI_g}{l_g} = 83333.333$$

Matrica krutosti

$K =$

$$\begin{bmatrix} 1265.625 & 2531.250 & 2531.250 & 0 & 0 \\ & 93458.333 & 0 & -41666.667 & 41666.667 \\ & & 72625.000 & 20833.333 & 0 \\ & \text{simetricno} & & 34722.222 & -41666.667 \\ & & & & 83333.333 \end{bmatrix}$$

Vektor sila

Za kruto vezan štap 3

$$M_{23}^{\bullet} = -\frac{q \cdot l^2}{12} = -\frac{10 \cdot 3^2}{12} = -7.5$$

$$M_{32}^{\bullet} = \frac{q \cdot l^2}{12} = \frac{10 \cdot 3^2}{12} = 7.5$$

$$V_{23}^{\bullet} = -\frac{q \cdot l}{2} = -\frac{10 \cdot 3}{2} = -15.0$$

$$V_{32}^{\bullet} = -\frac{q \cdot l}{2} = -\frac{10 \cdot 3}{2} = -15.0$$

Globalni vektor sila

$$\mathbf{f} = \begin{bmatrix} 100.00 \\ -7.50 \\ 0.00 \\ -165.00 \\ 7.50 \end{bmatrix}$$

Rješenjem sistema $K\mathbf{u} = \mathbf{f}$ dobijaju se pomjeranja

$$\mathbf{u} = \begin{bmatrix} 0.092172 \\ -0.027734 \\ 0.021154 \\ -0.084943 \\ -0.028514 \end{bmatrix}$$

Zaključujemo da je

$$\mathbf{u}_5 = \varphi_{32}^{\circ}$$

što je proračunato jednačinom 5.4.

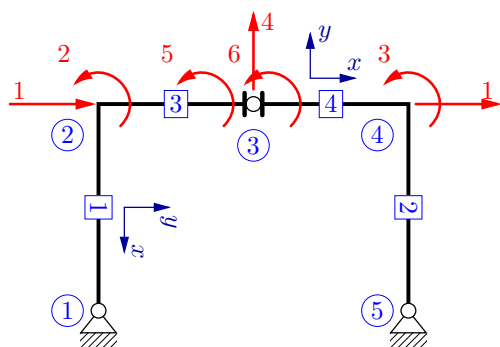
Proračun rotacije kraja štapa 3 u čvoru 3:

$$\Delta_{34} = v_k - v_i = 0 - (-0.084943) = 0.084943 \quad (5.6)$$

$$\begin{aligned} \varphi_{34}^{\circ} &= -0.5 \cdot \varphi_{43} + 1.5 \frac{\Delta_{34}}{l_{34}} + 0.25 \cdot \frac{M_{34}^{\bullet}}{k_{34}} \\ \varphi_{34}^{\circ} &= -0.5 \cdot 0.021154 + 1.5 \frac{0.084943}{3} + 0.25 \cdot \frac{0}{k_{34}} \\ &= 0.031894 \end{aligned} \quad (5.7)$$

Uvođenje još jednog stepena slobode kretanja u proračun

Sad ćemo, ponovo u svrhu vježbanja metode deformacija, uvesti stepen slobode kretanja 6 u proračun, kako je prikazano na slici 5.10. Štapovi 3 i 4 su kruto vezani na oba kraja, ali imaju različite rotacione stepene slobode kretanja u čvoru 3 i isti vertikalni (4) SSK čime se ostvaruje zglobova veza.

Slika 5.10

<table border="0" style="width: 100%;"> <tr> <td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">1</td> <td style="padding: 0 10px;">1</td> <td style="padding: 0 10px;">2</td> <td style="padding: 0 10px;">0</td> <td style="padding: 0 10px;">0</td> <td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">2</td> <td style="padding: 0 10px;">1</td> <td style="padding: 0 10px;">3</td> <td style="padding: 0 10px;">0</td> <td style="padding: 0 10px;">0</td> </tr> <tr> <td style="padding: 5px 0 5px 5px;">1</td> <td colspan="4" style="border-left: 1px solid black; border-right: 1px solid black;"> $\begin{bmatrix} \frac{3EI_s}{l_s^3} & \frac{3EI_s}{l_s^2} & -\frac{3EI_s}{l_s^3} & 0 \\ \frac{3EI_s}{l_s^2} & \frac{3EI_s}{l_s} & -\frac{3EI_s}{l_s^2} & 0 \\ -\frac{3EI_s}{l_s^3} & -\frac{3EI_s}{l_s^2} & \frac{3EI_s}{l_s^3} & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 \end{bmatrix}$ </td> <td style="padding: 5px 0 5px 5px;">1</td> <td colspan="4" style="border-left: 1px solid black; border-right: 1px solid black;"> $\begin{bmatrix} \frac{3EI_s}{l_s^3} & \frac{3EI_s}{l_s^2} & -\frac{3EI_s}{l_s^3} & 0 \\ \frac{3EI_s}{l_s^2} & \frac{3EI_s}{l_s} & -\frac{3EI_s}{l_s^2} & 0 \\ -\frac{3EI_s}{l_s^3} & -\frac{3EI_s}{l_s^2} & \frac{3EI_s}{l_s^3} & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 \end{bmatrix}$ </td> </tr> </table>	1	1	2	0	0	2	1	3	0	0	1	$\begin{bmatrix} \frac{3EI_s}{l_s^3} & \frac{3EI_s}{l_s^2} & -\frac{3EI_s}{l_s^3} & 0 \\ \frac{3EI_s}{l_s^2} & \frac{3EI_s}{l_s} & -\frac{3EI_s}{l_s^2} & 0 \\ -\frac{3EI_s}{l_s^3} & -\frac{3EI_s}{l_s^2} & \frac{3EI_s}{l_s^3} & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 \end{bmatrix}$				1	$\begin{bmatrix} \frac{3EI_s}{l_s^3} & \frac{3EI_s}{l_s^2} & -\frac{3EI_s}{l_s^3} & 0 \\ \frac{3EI_s}{l_s^2} & \frac{3EI_s}{l_s} & -\frac{3EI_s}{l_s^2} & 0 \\ -\frac{3EI_s}{l_s^3} & -\frac{3EI_s}{l_s^2} & \frac{3EI_s}{l_s^3} & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 \end{bmatrix}$				<table border="0" style="width: 100%;"> <tr> <td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">3</td> <td style="padding: 0 10px;">0</td> <td style="padding: 0 10px;">2</td> <td style="padding: 0 10px;">4</td> <td style="padding: 0 10px;">5</td> <td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">4</td> <td style="padding: 0 10px;">4</td> <td style="padding: 0 10px;">6</td> <td style="padding: 0 10px;">0</td> <td style="padding: 0 10px;">3</td> </tr> <tr> <td style="padding: 5px 0 5px 5px;">0</td> <td colspan="4" style="border-left: 1px solid black; border-right: 1px solid black;"> $\begin{bmatrix} \frac{12EI_g}{l_g^3} & \frac{6EI_g}{l_g^2} & -\frac{12EI_g}{l_g^3} & \frac{6EI_g}{l_g^2} \\ \frac{6EI_g}{l_g^2} & \frac{4EI_g}{l_g} & -\frac{6EI_g}{l_g^2} & \frac{2EI_g}{l_g} \\ -\frac{12EI_g}{l_g^3} & -\frac{6EI_g}{l_g^2} & \frac{12EI_g}{l_g^3} & -\frac{6EI_g}{l_g^2} \\ \frac{6EI_g}{l_g^2} & \frac{2EI_g}{l_g} & -\frac{6EI_g}{l_g^2} & \frac{4EI_g}{l_g} \end{bmatrix}$ </td> <td style="padding: 5px 0 5px 5px;">4</td> <td colspan="4" style="border-left: 1px solid black; border-right: 1px solid black;"> $\begin{bmatrix} \frac{12EI_g}{l_g^3} & \frac{6EI_g}{l_g^2} & -\frac{12EI_g}{l_g^3} & \frac{6EI_g}{l_g^2} \\ \frac{6EI_g}{l_g^2} & \frac{4EI_g}{l_g} & -\frac{6EI_g}{l_g^2} & \frac{2EI_g}{l_g} \\ -\frac{12EI_g}{l_g^3} & -\frac{6EI_g}{l_g^2} & \frac{12EI_g}{l_g^3} & -\frac{6EI_g}{l_g^2} \\ \frac{6EI_g}{l_g^2} & \frac{2EI_g}{l_g} & -\frac{6EI_g}{l_g^2} & \frac{4EI_g}{l_g} \end{bmatrix}$ </td> </tr> </table>	3	0	2	4	5	4	4	6	0	3	0	$\begin{bmatrix} \frac{12EI_g}{l_g^3} & \frac{6EI_g}{l_g^2} & -\frac{12EI_g}{l_g^3} & \frac{6EI_g}{l_g^2} \\ \frac{6EI_g}{l_g^2} & \frac{4EI_g}{l_g} & -\frac{6EI_g}{l_g^2} & \frac{2EI_g}{l_g} \\ -\frac{12EI_g}{l_g^3} & -\frac{6EI_g}{l_g^2} & \frac{12EI_g}{l_g^3} & -\frac{6EI_g}{l_g^2} \\ \frac{6EI_g}{l_g^2} & \frac{2EI_g}{l_g} & -\frac{6EI_g}{l_g^2} & \frac{4EI_g}{l_g} \end{bmatrix}$				4	$\begin{bmatrix} \frac{12EI_g}{l_g^3} & \frac{6EI_g}{l_g^2} & -\frac{12EI_g}{l_g^3} & \frac{6EI_g}{l_g^2} \\ \frac{6EI_g}{l_g^2} & \frac{4EI_g}{l_g} & -\frac{6EI_g}{l_g^2} & \frac{2EI_g}{l_g} \\ -\frac{12EI_g}{l_g^3} & -\frac{6EI_g}{l_g^2} & \frac{12EI_g}{l_g^3} & -\frac{6EI_g}{l_g^2} \\ \frac{6EI_g}{l_g^2} & \frac{2EI_g}{l_g} & -\frac{6EI_g}{l_g^2} & \frac{4EI_g}{l_g} \end{bmatrix}$			
1	1	2	0	0	2	1	3	0	0																																
1	$\begin{bmatrix} \frac{3EI_s}{l_s^3} & \frac{3EI_s}{l_s^2} & -\frac{3EI_s}{l_s^3} & 0 \\ \frac{3EI_s}{l_s^2} & \frac{3EI_s}{l_s} & -\frac{3EI_s}{l_s^2} & 0 \\ -\frac{3EI_s}{l_s^3} & -\frac{3EI_s}{l_s^2} & \frac{3EI_s}{l_s^3} & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 \end{bmatrix}$				1	$\begin{bmatrix} \frac{3EI_s}{l_s^3} & \frac{3EI_s}{l_s^2} & -\frac{3EI_s}{l_s^3} & 0 \\ \frac{3EI_s}{l_s^2} & \frac{3EI_s}{l_s} & -\frac{3EI_s}{l_s^2} & 0 \\ -\frac{3EI_s}{l_s^3} & -\frac{3EI_s}{l_s^2} & \frac{3EI_s}{l_s^3} & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 \end{bmatrix}$																																			
3	0	2	4	5	4	4	6	0	3																																
0	$\begin{bmatrix} \frac{12EI_g}{l_g^3} & \frac{6EI_g}{l_g^2} & -\frac{12EI_g}{l_g^3} & \frac{6EI_g}{l_g^2} \\ \frac{6EI_g}{l_g^2} & \frac{4EI_g}{l_g} & -\frac{6EI_g}{l_g^2} & \frac{2EI_g}{l_g} \\ -\frac{12EI_g}{l_g^3} & -\frac{6EI_g}{l_g^2} & \frac{12EI_g}{l_g^3} & -\frac{6EI_g}{l_g^2} \\ \frac{6EI_g}{l_g^2} & \frac{2EI_g}{l_g} & -\frac{6EI_g}{l_g^2} & \frac{4EI_g}{l_g} \end{bmatrix}$				4	$\begin{bmatrix} \frac{12EI_g}{l_g^3} & \frac{6EI_g}{l_g^2} & -\frac{12EI_g}{l_g^3} & \frac{6EI_g}{l_g^2} \\ \frac{6EI_g}{l_g^2} & \frac{4EI_g}{l_g} & -\frac{6EI_g}{l_g^2} & \frac{2EI_g}{l_g} \\ -\frac{12EI_g}{l_g^3} & -\frac{6EI_g}{l_g^2} & \frac{12EI_g}{l_g^3} & -\frac{6EI_g}{l_g^2} \\ \frac{6EI_g}{l_g^2} & \frac{2EI_g}{l_g} & -\frac{6EI_g}{l_g^2} & \frac{4EI_g}{l_g} \end{bmatrix}$																																			

$$K_{1,1} = \frac{3EI_s}{l_s^3} + \frac{3EI_s}{l_s^3} = 1265.625$$

$$K_{1,2} = \frac{3EI_s}{l_s^2} = 2531.25$$

$$K_{1,3} = \frac{3EI_s}{l_s^2} = 2531.25$$

$$K_{2,2} = \frac{3EI_s}{l_s} + \frac{4EI_g}{l_g} = 93458.333$$

$$K_{2,4} = -\frac{6EI_g}{l_g^2} = -41666.667$$

$$K_{2,5} = \frac{2EI_g}{l_g} = 41666.667$$

$$K_{3,3} = \frac{3EI_s}{l_s} + \frac{4EI_g}{l_g} = 93458.333$$

$$K_{3,4} = \frac{6EI_g}{l_g^2} = 41666.667$$

$$K_{3,6} = \frac{2EI_g}{l_g} = 41666.667$$

$$K_{4,4} = \frac{12EI_g}{l_g^3} + \frac{12EI_g}{l_g^3} = 55555.556$$

$$K_{4,5} = -\frac{6EI_g}{l_g^2} = -41666.667$$

$$K_{4,6} = \frac{6EI_g}{l_g^2} = 41666.667$$

$$K_{5,5} = \frac{4EI_g}{l_g} = 83333.333$$

$$K_{6,6} = \frac{4EI_g}{l_g} = 83333.333$$

Matrica krutosti

$K =$

$$\begin{bmatrix} 1265.625 & 2531.250 & 2531.250 & 0 & 0 & 0 \\ & 93458.333 & 0 & -41666.667 & 41666.667 & 0 \\ & & 93458.333 & 41666.667 & 0 & 41666.667 \\ & & & 55555.556 & -41666.667 & 41666.667 \\ & \text{simetricno} & & & 83333.333 & 0 \\ & & & & & 83333.333 \end{bmatrix}$$

Globalni vektor sila

$$f = \begin{bmatrix} 100.00 \\ -7.50 \\ 0.00 \\ -165.00 \\ 7.50 \\ 0.00 \end{bmatrix}$$

Rješenjem sistema $Ku = f$ dobijaju se pomjeranja

$$u = \begin{bmatrix} 0.092172 \\ -0.027734 \\ 0.021154 \\ -0.084943 \\ -0.028514 \\ 0.031894 \end{bmatrix}$$

Možemo zaključiti da je

$$u_6 = \varphi_{34}^{\circ}$$

proračunato jednačinama 5.5 i 5.7

Proračun presječnih sila na krajevima štapova

Presječne sile na krajevima štapa proračunavamo sa

$$\mathbf{f}^e = \mathbf{K}^e \mathbf{u}^e - \mathbf{s}_e^\bullet$$

U razvijenom obliku možemo pisati

Za kruto vezan štap

$$M_{ik} = k_{ik} \left(4\varphi_i + 2\varphi_k - 6 \frac{\Delta_{ik}}{l_{ik}} \right) - M_{ik}^\bullet$$

$$M_{ki} = k_{ik} \left(2\varphi_i + 4\varphi_k - 6 \frac{\Delta_{ik}}{l_{ik}} \right) - M_{ki}^\bullet$$

$$T_{ik} = \bar{k}_{ik} \left(6\varphi_i + 6\varphi_k - 12 \frac{\Delta_{ik}}{l_{ik}} \right) - T_{ik}^\bullet$$

$$T_{ki} = \bar{k}_{ik} \left(-6\varphi_i - 6\varphi_k + 12 \frac{\Delta_{ik}}{l_{ik}} \right) - T_{ki}^\bullet$$

gdje je $k_{ik} = \frac{EI}{l_{ik}}$ i $\bar{k}_{ik} = \frac{EI}{l_{ik}^2}$

Za štap kruto vezan u čvoru i , a zglobno u čvoru k

$$M_{ik} = k_{ik} \left(3\varphi_i - 3 \frac{\Delta_{ik}}{l_{ik}} \right) - M_{ik}^\circ$$

$$M_{ki} = 0$$

$$T_{ik} = \bar{k}_{ik} \left(3\varphi_i - 3 \frac{\Delta_{ik}}{l_{ik}} \right) - T_{ik}^\circ$$

$$T_{ki} = -\bar{k}_{ik} \left(3\varphi_i - 3 \frac{\Delta_{ik}}{l_{ik}} \right) - T_{ki}^\circ$$

Štap zglobno vezan u čvoru i , a kruto u čvoru k

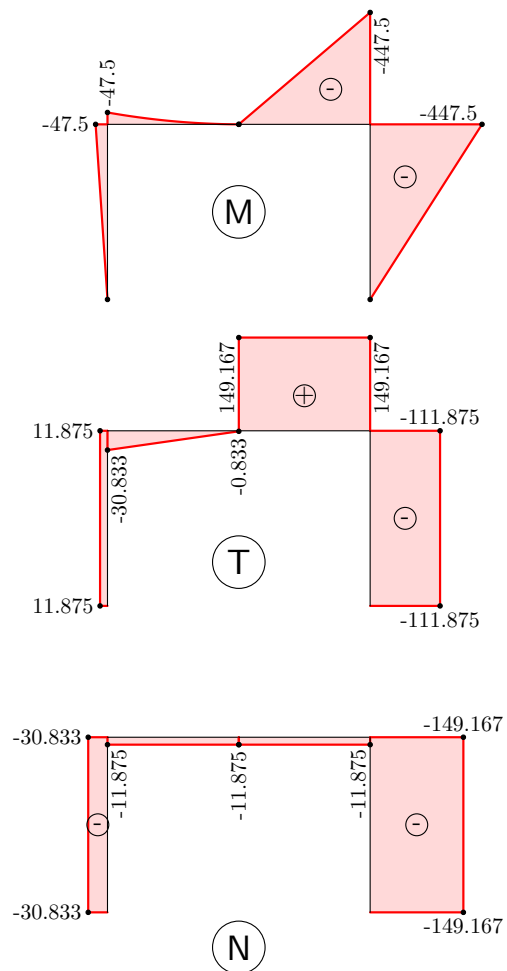
$$M_{ik} = 0$$

$$M_{ki} = k_{ik} \left(3\varphi_k - 3 \frac{\Delta_{ik}}{l_{ik}} \right) - M_{ki}^\circ$$

$$T_{ik} = \bar{k}_{ik} \left(3\varphi_k - 3 \frac{\Delta_{ik}}{l_{ik}} \right) - T_{ik}^\circ$$

$$T_{ki} = -\bar{k}_{ik} \left(3\varphi_k - 3 \frac{\Delta_{ik}}{l_{ik}} \right) - T_{ki}^\circ$$

Na stranici 102 dat je numerički proračun presječnih sila na krajevima štapova.

Slika 5.11: Dijagrami presječnih sila

Štap 1

$$M_{21} = 3375.0 \cdot \left(3 \cdot (-0.027734) - 3 \frac{-0.092172}{4} \right) = -47.5$$

$$M_{12} = 0$$

$$T_{21} = 843.75 \left(3 \cdot (-0.027734) - 3 \frac{-0.092172}{4} \right) = -11.875$$

$$T_{12} = -843.75 \left(3 \cdot (-0.027734) - 3 \frac{-0.092172}{4} \right) = 11.875$$

Štap 2

$$M_{23} = 20833.333 \left(4 \cdot (-0.027734) + 2 \cdot (-0.028514) - 6 \frac{-0.084943}{3} \right) - (-7.5) = 47.50$$

$$M_{32} = 20833.333 \left(2 \cdot (-0.027734) + 4 \cdot (-0.028514) - 6 \frac{-0.084943}{3} \right) - 7.5 = 0.00$$

$$T_{23} = 6944.444 \left(6 \cdot (-0.027734) + 6 \cdot (-0.028514) - 12 \frac{-0.084943}{3} \right) - (-15.0) = 30.833$$

$$T_{32} = 6944.444 \left(-6 \cdot (-0.027734) - 6 \cdot (-0.028514) + 12 \frac{-0.084943}{3} \right) - (-15.0) = -0.833$$

Štap 3

$$M_{34} = 20833.333 \left(4 \cdot 0.031894 + 2 \cdot 0.021154 - 6 \frac{-(-0.084943)}{3} \right) = 0.00$$

$$M_{43} = 20833.333 \left(2 \cdot 0.031894 + 4 \cdot 0.021154 - 6 \frac{-(-0.084943)}{3} \right) = -447.50$$

$$T_{34} = 6944.444 \left(6 \cdot 0.031894 + 6 \cdot 0.021154 - 12 \frac{-(-0.084943)}{3} \right) = -149.167$$

$$T_{43} = 6944.444 \left(-6 \cdot 0.031894 - 6 \cdot 0.021154 + 12 \frac{-(-0.084943)}{3} \right) = 149.167$$

Štap 4

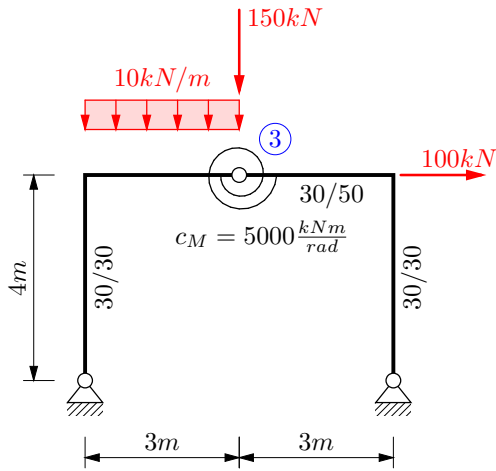
$$M_{45} = 3375.0 \cdot \left(3 \cdot 0.021154 - 3 \frac{-0.092172}{4} \right) = 447.50$$

$$M_{54} = 0$$

$$T_{45} = 843.75 \left(3 \cdot 0.021154 - 3 \frac{-0.092172}{4} \right) = 111.875$$

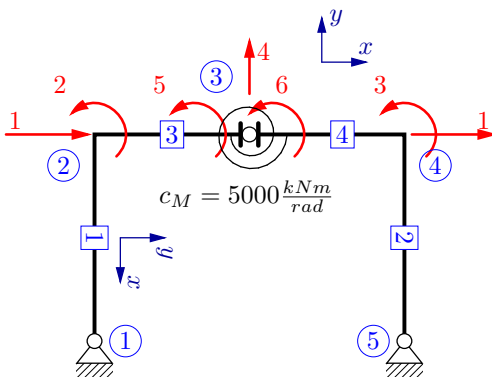
$$T_{54} = -843.75 \left(3 \cdot 0.021154 - 3 \frac{-0.092172}{4} \right) = -111.875$$

Zadatak 3 Zglob u čvoru 3 na konstrukciji iz prethodnog zadatka ukrutiti vezom krutosti $c_M = 5000 \text{ kNm/rad}$ kako je prikazano na slici 5.12. Proračunati pomjeranja čvorova, presječne sile i nacrtati dijagrame presječnih sila. $E = 2 \cdot 10^7 \text{ kN/m}^2$.

Slika 5.12

Rješenje Obilježićemo stepene slobode kretanja kao u prethodnom zadatku

Slika 5.13

Matrica krutosti opruge je $\begin{bmatrix} k & -k \\ -k & k \end{bmatrix}$ Sa slike 5.13 vidimo da opruga povezuje SSK 5 i 6 pa ćemo sljedeću matricu dodati matrici krutosti konstrukcije koju smo proračunali u prethodnom zadatku

$$\begin{matrix} & 5 & 6 \\ 5 & \begin{bmatrix} 5000 & -5000 \\ -5000 & 5000 \end{bmatrix} \end{matrix}$$

pa dobijamo

$K =$

$$\begin{bmatrix} 1265.625 & 2531.250 & 2531.250 & 0 & 0 & 0 \\ & 93458.333 & 0 & -41666.667 & 41666.667 & 0 \\ & & 93458.333 & 41666.667 & 0 & 41666.667 \\ & & & 55555.556 & -41666.667 & 41666.667 \\ & & & & 83333.333 & 0 \\ \text{simetricno} & & & & +5000.000 & -5000.000 \\ & & & & & 83333.333 \\ & & & & & +5000.000 \end{bmatrix}$$

Globalni vektor sila ostaje isti kao u prethodnom zadatku

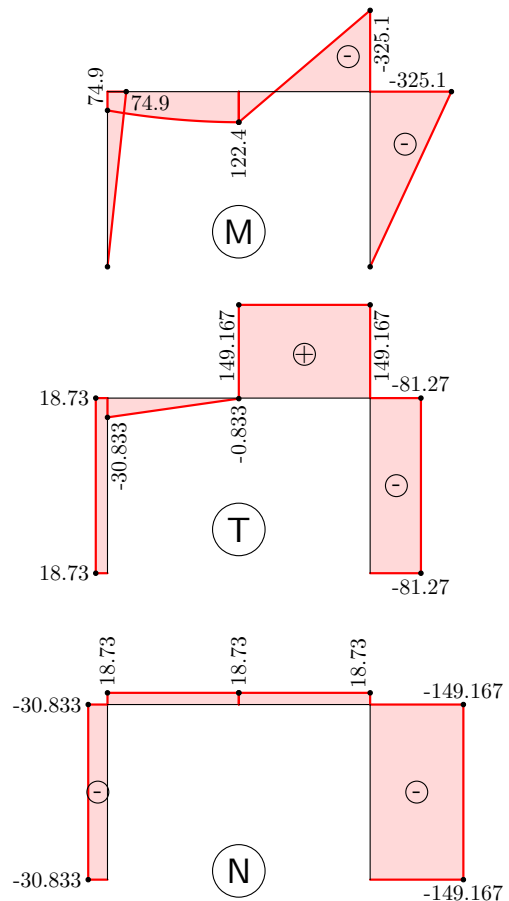
$$f = \begin{bmatrix} 100.00 \\ -7.50 \\ 0.00 \\ -165.00 \\ 7.50 \\ 0.00 \end{bmatrix}$$

Rješenjem sistema $Ku = f$ dobijaju se pomjeranja

$$u = \begin{bmatrix} 0.092172 \\ -0.015645 \\ 0.009065 \\ -0.039863 \\ -0.010550 \\ 0.013930 \end{bmatrix}$$

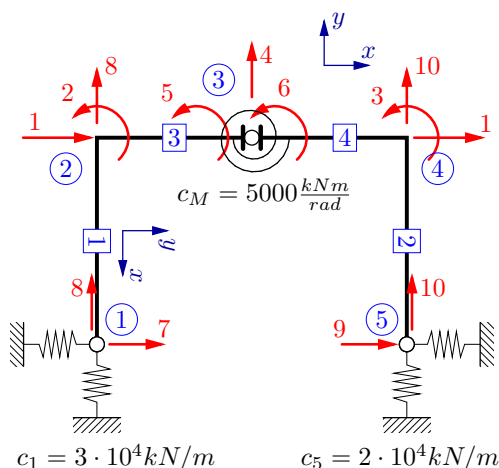
Sila u opruzi

$$f^{opr} = \begin{bmatrix} 5000 & -5000 \\ -5000 & 5000 \end{bmatrix} \cdot \begin{bmatrix} -0.010550 \\ 0.013930 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} -122.401 \\ 122.401 \end{bmatrix}$$

Slika 5.14: Dijagrami presječnih sila

Zadatak 4 Konstrukciju iz prethodnog zadatka proračunati sa elastičnim osloncima umjesto krutih, prema slici 5.15.

Slika 5.15

Rješenje Na slici 5.15 su također dati stepeni slobode kretanja. Možemo primijetiti da smo u čvorovima 1 i 5 uveli dodatne stepene slobode kretanja 7, 8 i 9, 10. Uvodeći stepen slobode kretanja 8 u čvoru 1, a zadržavajući pretpostavku o aksijalnoj krutosti štapova, čvor 2 također dobija mogućnost pomjeranja 8. Isto važi i za čvor 4 i SSK 10.

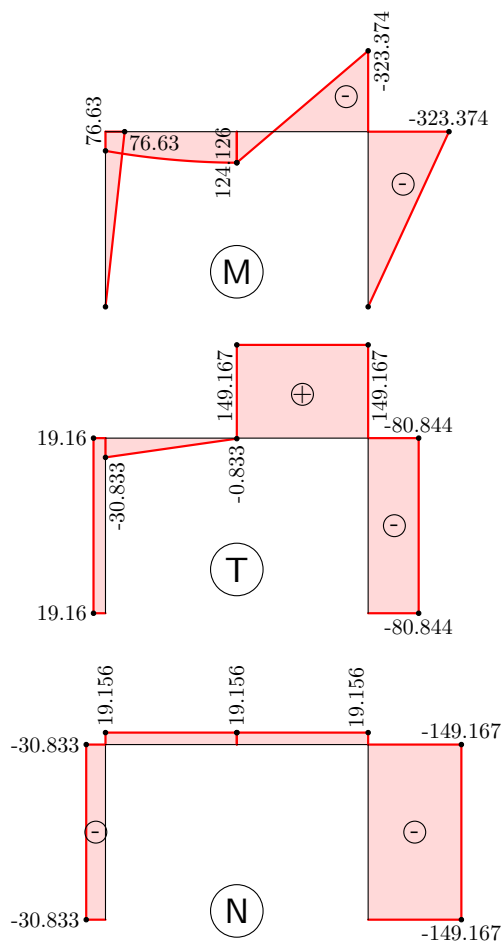
<p>1</p> <table border="0" style="width: 100%; text-align: center;"> <tr> <td style="width: 25%;">1</td> <td style="width: 25%;">2</td> <td style="width: 25%;">7</td> <td style="width: 25%;">0</td> </tr> <tr> <td>1</td> <td>$\frac{3EI_s}{l_s^3}$</td> <td>$\frac{3EI_s}{l_s^2}$</td> <td>$-\frac{3EI_s}{l_s^3}$</td> </tr> <tr> <td>2</td> <td>$\frac{3EI_s}{l_s^2}$</td> <td>$\frac{3EI_s}{l_s}$</td> <td>$-\frac{3EI_s}{l_s^2}$</td> </tr> <tr> <td>7</td> <td>$-\frac{3EI_s}{l_s^3}$</td> <td>$-\frac{3EI_s}{l_s^2}$</td> <td>$\frac{3EI_s}{l_s^3}$</td> </tr> <tr> <td>0</td> <td>0</td> <td>0</td> <td>0</td> </tr> </table>	1	2	7	0	1	$\frac{3EI_s}{l_s^3}$	$\frac{3EI_s}{l_s^2}$	$-\frac{3EI_s}{l_s^3}$	2	$\frac{3EI_s}{l_s^2}$	$\frac{3EI_s}{l_s}$	$-\frac{3EI_s}{l_s^2}$	7	$-\frac{3EI_s}{l_s^3}$	$-\frac{3EI_s}{l_s^2}$	$\frac{3EI_s}{l_s^3}$	0	0	0	0	<p>2</p> <table border="0" style="width: 100%; text-align: center;"> <tr> <td style="width: 25%;">1</td> <td style="width: 25%;">3</td> <td style="width: 25%;">9</td> <td style="width: 25%;">0</td> </tr> <tr> <td>1</td> <td>$\frac{3EI_s}{l_s^3}$</td> <td>$\frac{3EI_s}{l_s^2}$</td> <td>$-\frac{3EI_s}{l_s^3}$</td> </tr> <tr> <td>3</td> <td>$\frac{3EI_s}{l_s^2}$</td> <td>$\frac{3EI_s}{l_s}$</td> <td>$-\frac{3EI_s}{l_s^2}$</td> </tr> <tr> <td>9</td> <td>$-\frac{3EI_s}{l_s^3}$</td> <td>$-\frac{3EI_s}{l_s^2}$</td> <td>$\frac{3EI_s}{l_s^3}$</td> </tr> <tr> <td>0</td> <td>0</td> <td>0</td> <td>0</td> </tr> </table>	1	3	9	0	1	$\frac{3EI_s}{l_s^3}$	$\frac{3EI_s}{l_s^2}$	$-\frac{3EI_s}{l_s^3}$	3	$\frac{3EI_s}{l_s^2}$	$\frac{3EI_s}{l_s}$	$-\frac{3EI_s}{l_s^2}$	9	$-\frac{3EI_s}{l_s^3}$	$-\frac{3EI_s}{l_s^2}$	$\frac{3EI_s}{l_s^3}$	0	0	0	0
1	2	7	0																																						
1	$\frac{3EI_s}{l_s^3}$	$\frac{3EI_s}{l_s^2}$	$-\frac{3EI_s}{l_s^3}$																																						
2	$\frac{3EI_s}{l_s^2}$	$\frac{3EI_s}{l_s}$	$-\frac{3EI_s}{l_s^2}$																																						
7	$-\frac{3EI_s}{l_s^3}$	$-\frac{3EI_s}{l_s^2}$	$\frac{3EI_s}{l_s^3}$																																						
0	0	0	0																																						
1	3	9	0																																						
1	$\frac{3EI_s}{l_s^3}$	$\frac{3EI_s}{l_s^2}$	$-\frac{3EI_s}{l_s^3}$																																						
3	$\frac{3EI_s}{l_s^2}$	$\frac{3EI_s}{l_s}$	$-\frac{3EI_s}{l_s^2}$																																						
9	$-\frac{3EI_s}{l_s^3}$	$-\frac{3EI_s}{l_s^2}$	$\frac{3EI_s}{l_s^3}$																																						
0	0	0	0																																						
<p>3</p> <table border="0" style="width: 100%; text-align: center;"> <tr> <td style="width: 25%;">8</td> <td style="width: 25%;">2</td> <td style="width: 25%;">4</td> <td style="width: 25%;">5</td> </tr> <tr> <td>8</td> <td>$\frac{12EI_g}{l_g^3}$</td> <td>$\frac{6EI_g}{l_g^2}$</td> <td>$-\frac{12EI_g}{l_g^3}$</td> </tr> <tr> <td>2</td> <td>$\frac{6EI_g}{l_g^2}$</td> <td>$\frac{4EI_g}{l_g}$</td> <td>$-\frac{6EI_g}{l_g^2}$</td> </tr> <tr> <td>4</td> <td>$-\frac{12EI_g}{l_g^3}$</td> <td>$-\frac{6EI_g}{l_g^2}$</td> <td>$\frac{12EI_g}{l_g^3}$</td> </tr> <tr> <td>5</td> <td>$\frac{6EI_g}{l_g^2}$</td> <td>$\frac{2EI_g}{l_g}$</td> <td>$-\frac{6EI_g}{l_g^2}$</td> </tr> </table>	8	2	4	5	8	$\frac{12EI_g}{l_g^3}$	$\frac{6EI_g}{l_g^2}$	$-\frac{12EI_g}{l_g^3}$	2	$\frac{6EI_g}{l_g^2}$	$\frac{4EI_g}{l_g}$	$-\frac{6EI_g}{l_g^2}$	4	$-\frac{12EI_g}{l_g^3}$	$-\frac{6EI_g}{l_g^2}$	$\frac{12EI_g}{l_g^3}$	5	$\frac{6EI_g}{l_g^2}$	$\frac{2EI_g}{l_g}$	$-\frac{6EI_g}{l_g^2}$	<p>4</p> <table border="0" style="width: 100%; text-align: center;"> <tr> <td style="width: 25%;">4</td> <td style="width: 25%;">6</td> <td style="width: 25%;">10</td> <td style="width: 25%;">3</td> </tr> <tr> <td>4</td> <td>$\frac{12EI_g}{l_g^3}$</td> <td>$\frac{6EI_g}{l_g^2}$</td> <td>$-\frac{12EI_g}{l_g^3}$</td> </tr> <tr> <td>6</td> <td>$\frac{6EI_g}{l_g^2}$</td> <td>$\frac{4EI_g}{l_g}$</td> <td>$-\frac{6EI_g}{l_g^2}$</td> </tr> <tr> <td>10</td> <td>$-\frac{12EI_g}{l_g^3}$</td> <td>$-\frac{6EI_g}{l_g^2}$</td> <td>$\frac{12EI_g}{l_g^3}$</td> </tr> <tr> <td>3</td> <td>$\frac{6EI_g}{l_g^2}$</td> <td>$\frac{2EI_g}{l_g}$</td> <td>$-\frac{6EI_g}{l_g^2}$</td> </tr> </table>	4	6	10	3	4	$\frac{12EI_g}{l_g^3}$	$\frac{6EI_g}{l_g^2}$	$-\frac{12EI_g}{l_g^3}$	6	$\frac{6EI_g}{l_g^2}$	$\frac{4EI_g}{l_g}$	$-\frac{6EI_g}{l_g^2}$	10	$-\frac{12EI_g}{l_g^3}$	$-\frac{6EI_g}{l_g^2}$	$\frac{12EI_g}{l_g^3}$	3	$\frac{6EI_g}{l_g^2}$	$\frac{2EI_g}{l_g}$	$-\frac{6EI_g}{l_g^2}$
8	2	4	5																																						
8	$\frac{12EI_g}{l_g^3}$	$\frac{6EI_g}{l_g^2}$	$-\frac{12EI_g}{l_g^3}$																																						
2	$\frac{6EI_g}{l_g^2}$	$\frac{4EI_g}{l_g}$	$-\frac{6EI_g}{l_g^2}$																																						
4	$-\frac{12EI_g}{l_g^3}$	$-\frac{6EI_g}{l_g^2}$	$\frac{12EI_g}{l_g^3}$																																						
5	$\frac{6EI_g}{l_g^2}$	$\frac{2EI_g}{l_g}$	$-\frac{6EI_g}{l_g^2}$																																						
4	6	10	3																																						
4	$\frac{12EI_g}{l_g^3}$	$\frac{6EI_g}{l_g^2}$	$-\frac{12EI_g}{l_g^3}$																																						
6	$\frac{6EI_g}{l_g^2}$	$\frac{4EI_g}{l_g}$	$-\frac{6EI_g}{l_g^2}$																																						
10	$-\frac{12EI_g}{l_g^3}$	$-\frac{6EI_g}{l_g^2}$	$\frac{12EI_g}{l_g^3}$																																						
3	$\frac{6EI_g}{l_g^2}$	$\frac{2EI_g}{l_g}$	$-\frac{6EI_g}{l_g^2}$																																						

Vektor sila

$$f = \begin{bmatrix} 100.00 \\ -7.50 \\ 0 \\ -165.00 \\ 7.50 \\ 0 \\ 0 \\ -15.00 \\ 0 \\ 0 \end{bmatrix}$$

Rješenjem sistema $Ku = f$ dobijamo

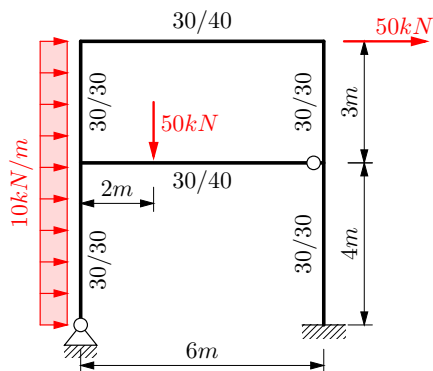
$$u = \begin{bmatrix} 0.098800 \\ -0.016972 \\ 0.008249 \\ -0.044748 \\ -0.011794 \\ 0.013031 \\ 0.000639 \\ -0.001028 \\ 0.004042 \\ -0.007458 \end{bmatrix}$$

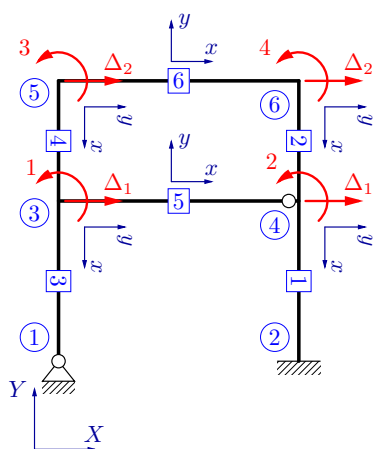
Slika 5.16: Dijagrami presječnih sila

$$\begin{bmatrix}
 1265.625 & 2531.250 & 2531.250 & 0 & 0 & 0 & -632.813 & 0 & -632.813 & 0 \\
 & 93458.333 & 0 & -41666.667 & 41666.667 & 0 & -2531.250 & 41666.667 & 0 & 0 \\
 & & 93458.333 & 41666.667 & 0 & 41666.667 & 0 & 0 & -2531.250 & -41666.667 \\
 & & & 55555.556 & -41666.667 & 41666.667 & 0 & -27777.778 & 0 & -27777.778 \\
 & & & & 88333.333 & -5000.000 & 0 & 41666.667 & 0 & 0 \\
 & & & & & 88333.333 & 0 & 0 & 0 & -41666.667 \\
 & & & & & & 30632.813 & 0 & 0 & 0 \\
 \text{simetricno} & & & & & & & 57777.778 & 0 & 0 \\
 & & & & & & & & 20632.813 & 0 \\
 & & & & & & & & & 47777.778
 \end{bmatrix}$$

Zadatak 5 Metodom deformacija odrediti pomjeranja i presječne sile za konstrukciju na slici 5.17

Slika 5.17

Slika 5.18: Obilježavanje stepeni slobode kretanja

Rješenje

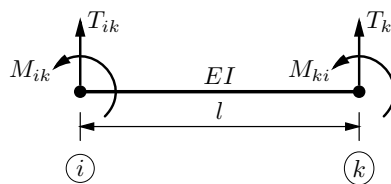
Postavljanjem Takabejevih jednačina

Pomjeranja koja se traže

- Rotacije čvorova $\varphi_3, \varphi_4, \varphi_5, \varphi_6$
- Translatorsna pomjeranja Δ_1, Δ_2

Takabejeve jednačine

Štap kruto vezan na oba kraja

Slika 5.19

$$M_{ik} = k_{ik} \left(2\varphi_i + \varphi_k - 3 \frac{\Delta_{ik}}{l_{ik}} \right) - M_{ik}^\circ$$

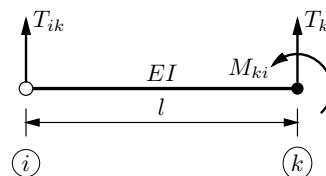
$$M_{ki} = k_{ik} \left(\varphi_i + 2\varphi_k - 3 \frac{\Delta_{ik}}{l_{ik}} \right) - M_{ki}^\circ$$

$$T_{ik} = \bar{k}_{ik} \left(\varphi_i + \varphi_k - 2 \frac{\Delta_{ik}}{l_{ik}} \right) - T_{ik}^\circ$$

$$T_{ki} = \bar{k}_{ik} \left(-\varphi_i - \varphi_k + 2 \frac{\Delta_{ik}}{l_{ik}} \right) - T_{ki}^\circ$$

gdje je $k_{ik} = \frac{2EI}{l_{ik}}, \bar{k}_{ik} = \frac{6EI}{l_{ik}^2}, \bar{k}_{ik} = \frac{3k_{ik}}{l_{ik}}$

Štap sa oslobodenim momentom na kod čvora i

Slika 5.20

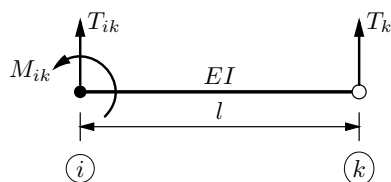
$$M_{ik} = 0$$

$$M_{ki} = 1.5k_{ik} \left(\varphi_k - \frac{\Delta_{ik}}{l_{ik}} \right) - M_{ki}^\circ$$

$$T_{ik} = 0.5\bar{k}_{ik} \left(\varphi_k - \frac{\Delta_{ik}}{l_{ik}} \right) - T_{ik}^\circ$$

$$T_{ki} = -0.5\bar{k}_{ik} \left(\varphi_k - \frac{\Delta_{ik}}{l_{ik}} \right) - T_{ki}^\circ$$

Štap sa oslobodenim momentom na kod čvora k

Slika 5.21

$$M_{ik} = 1.5k_{ik} \left(\varphi_i - \frac{\Delta_{ik}}{l_{ik}} \right) - M_{ik}^\circ$$

$$M_{ki} = 0$$

$$T_{ik} = 0.5\bar{k}_{ik} \left(\varphi_i - \frac{\Delta_{ik}}{l_{ik}} \right) - T_{ik}^\circ$$

$$T_{ki} = -0.5\bar{k}_{ik} \left(\varphi_i - \frac{\Delta_{ik}}{l_{ik}} \right) - T_{ki}^\circ$$

Postavljanje Takabejevih jednačina ravnoteže

Rotacija čvora 3

$$M_{31} = 1.5 \cdot 10125 \left(\varphi_3 - \frac{-\Delta_1}{4} \right) - 20$$

$$M_{34} = 1.5 \cdot 16000(\varphi_3) - (-55.555)$$

$$M_{35} = 13500 [2\varphi_3 + \varphi_5 - (-\Delta_2) - (-7.5)]$$

$$M_{31} = 15187.5 \cdot \varphi_3 + 3796.875 \cdot \Delta_1 - 20.00$$

$$M_{34} = 24000.0 \cdot \varphi_3 + 55.555$$

$$M_{35} = 27000.0 \cdot \varphi_3 + 13500.000 \cdot \varphi_5 + 13500 \cdot \Delta_2 + 7.5$$

$$\sum_{k=1,4,5} M_{3k} = 0$$

$$66187.5 \cdot \varphi_3 + 13500 \cdot \varphi_5 + 3796.875 \cdot \Delta_1 + 13500 \cdot \Delta_2 + 43.055 = 0$$

Rotacija čvora 4

$$M_{42} = 10125 [2\varphi_4 - 0.75(-\Delta_1)]$$

$$M_{46} = 13500 [2\varphi_4 + \varphi_6 - (-\Delta_2)]$$

$$M_{42} = 20250 \cdot \varphi_4 + 7593.75 \cdot \Delta_1$$

$$M_{46} = 27000 \cdot \varphi_4 + 13500 \cdot \varphi_6 + 13500 \cdot \Delta_2$$

$$\sum_{k=2,6} M_{4k} = 0$$

$$47250 \cdot \varphi_4 + 13500 \cdot \varphi_6 + 7593.75 \cdot \Delta_1 + 13500 \cdot \Delta_2 = 0$$

Rotacija čvora 5

$$M_{53} = 13500 [\varphi_3 + 2\varphi_5 - (-\Delta_2) - 7.5]$$

$$M_{56} = 16000 (2\varphi_5 + \varphi_6)$$

$$M_{53} = 13500 \cdot \varphi_3 + 27000 \cdot \varphi_5 + 13500 \cdot \Delta_2 - 7.5$$

$$M_{56} = 32000 \cdot \varphi_5 + 16000 \cdot \varphi_6$$

$$\sum_{k=3,6} M_{5k} = 0$$

$$59000 \cdot \varphi_5 + 13500 \cdot \varphi_3 + 16000 \cdot \varphi_6 + 13500 \cdot \Delta_2 - 7.5 = 0$$

Rotacija čvora 6

$$M_{65} = 16000 (\varphi_5 + 2\varphi_6)$$

$$M_{64} = 13500 [\varphi_4 + 2\varphi_6 - (-\Delta_2)]$$

$$M_{65} = 16000 \cdot \varphi_5 + 32000 \cdot \varphi_6$$

$$M_{64} = 13500 \cdot \varphi_4 + 27000 \cdot \varphi_6 + 13500 \cdot \Delta_2$$

$$\sum_{k=4,5} M_{6k} = 0$$

$$59000 \cdot \varphi_6 + 13500 \cdot \varphi_4 + 16000 \cdot \varphi_5 + 13500 \cdot \Delta_2 = 0$$

Pomjeranje Δ_1

$$T_{31} = -0.5 \cdot 7593.75 \left(\varphi_3 - \frac{-\Delta_1}{4} \right) - (-25)$$

$$T_{42} = 7593.75 \left(-\varphi_4 + 2 \frac{-\Delta_1}{4} \right)$$

$$T_{31} = -3796.875 \cdot \varphi_3 - 949.21875 \Delta_1 + 25$$

$$T_{42} = -7593.750 \cdot \varphi_4 - 3796.875 \cdot \Delta_1$$

$$\sum T_i = T_{31} + T_{42} + P = 0$$

$$-3796.875 \cdot \varphi_3 - 7593.750 \cdot \varphi_4 - 4746.094 \Delta_1 = -105$$

Pomjeranje Δ_2

$$T_{53} = 13500 \left(-\varphi_3 - \varphi_5 + 2 \frac{-\Delta_2}{3} \right) - (-15)$$

$$T_{64} = 13500 \left(-\varphi_6 - \varphi_4 + 2 \frac{-\Delta_2}{3} \right)$$

$$T_{53} = -13500 \cdot \varphi_3 - 13500 \cdot \varphi_5 - 9000 \Delta_2 + 15$$

$$T_{64} = -13500 \cdot \varphi_6 - 13500 \cdot \varphi_4 - 9000 \Delta_2$$

$$\sum T_{II} = T_{53} + T_{64} + P = 0$$

$$-13500 \cdot \varphi_3 - 13500 \cdot \varphi_4 - 13500 \cdot \varphi_5 - 13500 \cdot \varphi_6 - 18000 \Delta_2 = -65$$

Konačno možemo napisati sistem jednačina

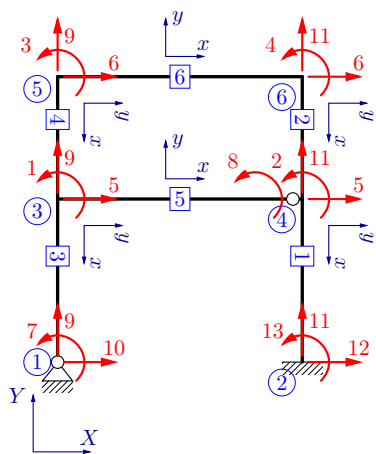
$$\begin{bmatrix} \varphi_3 & \varphi_4 & \varphi_5 & \varphi_6 & \Delta_1 & \Delta_2 \\ 66187.5 & 0 & 13500 & 0 & 3796.875 & 13500 \\ 0 & 47250 & 0 & 13500 & 7593.75 & 13500 \\ 13500 & 0 & 59000 & 16000 & 0 & 13500 \\ 0 & 13500 & 16000 & 59000 & 0 & 13500 \\ 3796.875 & 7593.75 & 0 & 0 & 4746.094 & 0 \\ 13500 & 13500 & 13500 & 13500 & 0 & 18000 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} \varphi_3 \\ \varphi_4 \\ \varphi_5 \\ \varphi_6 \\ \Delta_1 \\ \Delta_2 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} -43.055 \\ 0 \\ 7.5 \\ 0 \\ 105 \\ 65 \end{bmatrix}$$

Rješenjem sistema jednačina dobijaju se pomjeranja

$$\begin{bmatrix} \varphi_3 \\ \varphi_4 \\ \varphi_5 \\ \varphi_6 \\ \Delta_1 \\ \Delta_2 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} -0.0079122 \\ -0.0149656 \\ -0.0032522 \\ -0.0012122 \\ 0.0523981 \\ 0.0241177 \end{bmatrix} \quad (5.8)$$

Sad ćemo istu konstrukciju riješiti koristeći Scilab. U prvom koraku implementiraćemo matrice krutosti štapova (kruto i zglobno vezan) i odgovarajuće vektore opterećenja, a zatim ćemo formirati skriptu kojom ćemo proračunati konstrukciju.

Takođe ćemo uvesti dodatne stepene slobode kretanja kako bismo dobili sva pomjeranja, reakcije i presječne sile koristeći jedinstvenu kompaktnu formu proračuna. Da pojasnimo ovo, dakle u prethodnoj sekciji smo za štapove 3 i 5 koji imaju otpušten momenat u čvoru k koristili kondenzovanu matricu krutosti pa rotacija kraja štapa φ_k kod čvora k nije figurirala u globalnom sistemu jednačina, već rotaciju kraja štapa moramo proračunati naknadno koristeći jednakost 5.3, dok ćemo u sljedećem uvesti stepene slobode kretanja 7 i 8 (vidjeti sliku 5.22) a onda štapove 3 i 5 posmatrati kao kruto vezane. Zglobna veza između štapa 5 i ostalih štapova u čvoru 4 je postignuta time što ostali štapovi imaju različit stepen slobode kretanja u čvoru 4 (SSK 2)

Slika 5.22: Obilježavanje stepeni slobode kretanja. Štapovi su aksijalno kruti.

Listing 5.1: Formiranje matrice krutosti u lokalnom koordinatnom sistemu, Greda2D4x4.sci

```

1 function rezultat = Greda2D4x4(idx, koordinate, elementi,
   presjek)
2 // Greda2D4x4 - Matrica krutosti ravnog grednog stapa
3
4 Em = presjek(1);
5 I = presjek(2);
6
7 x1 = koordinate(elementi(idx, 1), 1);
8 y1 = koordinate(elementi(idx, 1), 2);
9 x2 = koordinate(elementi(idx, 2), 1);
10 y2 = koordinate(elementi(idx, 2), 2);
11
12 duzina = sqrt((x2 - x1)^2 + (y2 - y1)^2);
13
14 km12 = 12 * Em * I / duzina^3;
15 km6 = km12 * duzina / 2;
16 km4 = km6 * duzina / 1.5;
17 km2 = km4 / 2;
18
19 rezultat = [
20 km12 km6 -km12 km6
21 km6 km4 -km6 km2
22 -km12 -km6 km12 -km6
23 km6 km2 -km6 km4];
24 endfunction

```

Listing 5.2: Vektor ekvivalentnog opterećenja od ravnomjerno raspodjeljenog opterećenja, RavnomjernoOpt.sci

```

25 function rezultat = RavnomjernoOpt(idx, koordinate, elementi,
   p)
26 // RavnomjernoOpt - Vektor ekvivalentnog opterećenja na gredi
27 // od ravnomjernog opterećenja
28
29 x1 = koordinate(elementi(idx, 1), 1);
30 y1 = koordinate(elementi(idx, 1), 2);
31 x2 = koordinate(elementi(idx, 2), 1);
32 y2 = koordinate(elementi(idx, 2), 2);
33
34 d = sqrt((x2 - x1)^2 + (y2 - y1)^2);
35
36 rezultat = [
37 p*d/2
38 p*d^2/12
39 p*d/2
40 -p*d^2/12];
41
42 endfunction

```

Listing 5.3: Vektor ekvivalentnog opterećenja od koncentrične sile okomito na gredu, KoncOpt.sci

```

43 function rezultat = KoncOpt(idx, koordinate, elementi, P, a)
44 // KoncOpt - Vektor ekvivalentnog opterećenja na gredi

```

```

45 // od koncentricne sile okomito na gredu
46
47 x1 = koordinate(elementi(idx, 1), 1);
48 y1 = koordinate(elementi(idx, 1), 2);
49 x2 = koordinate(elementi(idx, 2), 1);
50 y2 = koordinate(elementi(idx, 2), 2);
51
52 d = sqrt((x2 - x1)^2 + (y2 - y1)^2);
53 b = d - a;
54
55 rezultat = [
56 P*b*b*(3*a+b)/(d^3)
57 P*a*b*b/d^2
58 P*a*a*(3*b+a)/(d^3)
59 -P*a*a*b/d^2
60 ];
61 endfunction

```

Sa ovim možemo napisati sljedeću skriptu

Listing 5.4: Proračun konstrukcije, Zadatak5.sce

```

62 // Tehnicka metoda deformacija
63 // Zadatak 5
64 // *****
65 clear;
66 clc;
67 exec('./Greda2D4x4.sci', -1);
68 exec('./RavnomjernoOpt.sci', -1);
69 exec('./KoncOpt.sci', -1);
70
71 // ***** ULAZNI PODACI *****
72 // duzina m; sila kN;
73
74 // E I
75 presjekG = [3*10^7, 0.3*0.4^3/12];
76 presjekS = [3*10^7, 0.3^4/12];
77
78 // Koordinate cvorova
79 koordinate = [
80 0 0
81 6 0
82 0 4
83 6 4
84 0 7
85 6 7];
86
87 // Definisanje stapova krajnjim cvorovima
88 elementi = [
89 2 4
90 4 6
91 1 3
92 3 5
93 3 4
94 5 6];
95
96 SSKEL = [
97 5 2 12 13
98 6 4 5 2
99 5 1 10 7
100 6 3 5 1
101 9 1 11 8
102 9 3 11 4];
103
104 Kels = hypermat([4 4 size(elementi, 'r')]);
105 Fels = hypermat([4 1 size(elementi, 'r')]);
106
107 Kels(:, :, 1) = Greda2D4x4(1, koordinate, elementi, presjekS);
108 Kels(:, :, 2) = Greda2D4x4(2, koordinate, elementi, presjekS);
109 Kels(:, :, 3) = Greda2D4x4(3, koordinate, elementi, presjekS);
110 Kels(:, :, 4) = Greda2D4x4(4, koordinate, elementi, presjekS);
111
112 Kels(:, :, 5) = Greda2D4x4(5, koordinate, elementi, presjekG);
113 Kels(:, :, 6) = Greda2D4x4(6, koordinate, elementi, presjekG);
114
115
116 Fels(:, :, 3) = RavnomjernoOpt(3, koordinate, elementi, 10);
117 Fels(:, :, 4) = RavnomjernoOpt(4, koordinate, elementi, 10);
118 Fels(:, :, 5) = KoncOpt(5, koordinate, elementi, -50, 2);
119
120 // ***** RJESAVANJE *****
121
122 KGlob = zeros(13, 13);

```



```

123 FGlob = zeros(13, 13);
124
125 for i=1:size(elementi, 'r')
126
127     Kel = Kels(:, :, i);
128
129     adresa = SSKEL(i, :);
130
131     for j = 1:4
132         for k = 1:4
133             if (adresa(j) ~= 0) & (adresa(k) ~= 0) then
134                 KGlob( adresa(j), adresa(k) ) = ..
135                 KGlob( adresa(j), adresa(k) ) + Kel(j, k);
136             end
137         end // for k
138     end // for j
139
140 //dodavanje vektora opterecenja globalnom vektoru opterecenja
141 Fel = Fels(:, :, i);
142
143     for j = 1:4
144         if (adresa(j) ~= 0) then
145             FGlob( adresa(j) ) = FGlob( adresa(j) ) + Fel(j, 1);
146         end
147     end // for j
148 end // for i
149
150 // ***** DODAVANJE KONCENTRICNE SILE U CVOROVIMA *****
151
152 FGlob( 6 ) = FGlob( 6 ) + 50;
153
154 // ***** RJESAVANJE SISTEMA JEDNACINA *****
155
156 // Nema pomjeranja fiksnih oslonaca pa se za rjesavanje
157 // sistema jednacina uzima "gornji lijevi" blok matrice
158 // krutosti i odgovarajuci vektor sila
159
160 K11 = KGlob(1:8, 1:8);
161 F1 = FGlob(1:8, 1);
162
163 // rjesenje
164 U1 = K11 \ F1;
165
166 UGlob = zeros(13, 13);
167 UGlob(1:8, 1) = U1(1:8, 1);
168
169 mprintf("\n===== REZULTATI PRORACUNA");
170 mprintf("\n=== GLOBALNI VEKTOR POMJERANJA CVOROVA");
171 mprintf("\n\n%15.6f", UGlob(1:13, 1));
172
173 // ***** PRORACUN REAKCIJA *****
174
175 Reakc = KGlob * UGlob - FGlob;
176
177 mprintf("\n===== GLOBALNI VEKTOR REAKCIJA");
178 mprintf("\n\n%11.2f", Reakc(1:13, 1));
179
180
181 // ***** POST PROCESSING *****
182 // *** PRORACUN POMJERANJA I PRESJECNIH SILA PO ELEMENTIMA ***
183
184 for i = 1:size(elementi, 'r')
185     mprintf('\n===== STAP %d', i);
186
187     adresa = SSKEL(i, :);
188
189     // uzimanje pomjeranja stapa iz globalnog vektora pomjeranja
190     for j = 1:4
191         if adresa(j) ~= 0 then
192             u( j ) = UGlob( adresa(j) );
193         else
194             u( j ) = 0;
195         end;
196     end // for j
197
198     // printanje vektora pomjeranja po stapovima
199     mprintf("\nVektor pomjeranja");
200     mprintf("\n\n%15.6f", u(1:4, 1));
201
202     // U opstem slucaju vektor pomjeranja se mora transformisati
203     // iz globalnog u lokalni koordinatni sistem, ali ovdje
204     // lokalni sistem nije zarotiran pa je

```

```

205     // u.l = T' * U.g
206
207     // matrica krutosti i vektor vanjskog opterecenja
208     Ke = Kels(:, :, i);
209     Fe = Fels(:, :, i);
210
211     // proracun vektora sila na stapu
212     f = Ke * u - Fe;
213
214     mprintf("\nVektor Sila");
215     mprintf("\n\n%11.2f", f(1:4, 1));
216
217 end // for i

```

Listing 5.5: Rezultat proračuna

```

218 ===== REZULTATI PRORACUNA
219 === GLOBALNI VEKTOR POMJERANJA CVOROVA
220     -0.007912
221     -0.014966
222     -0.003252
223     -0.001212
224     0.052398
225     0.076516
226     -0.016352
227     0.004651
228     0.000000
229     0.000000
230     0.000000
231     0.000000
232     0.000000
233 ===== GLOBALNI VEKTOR REAKCIJA
234     0.00
235     0.00
236     0.00
237     0.00
238     -0.00
239     -0.00
240     0.00
241     -0.00
242     -24.77
243     -34.70
244     74.77
245     -85.30
246     246.37
247 ===== STAP 1
248 Vektor pomjeranja
249     0.052398
250     -0.014966
251     0.000000
252     0.000000
253 Vektor Sila
254     85.30
255     94.85
256     -85.30
257     246.37
258 ===== STAP 2
259 Vektor pomjeranja
260     0.076516
261     -0.001212
262     0.052398
263     -0.014966
264 Vektor Sila
265     -1.34
266     90.83
267     1.34
268     -94.85
269 ===== STAP 3
270 Vektor pomjeranja
271     0.052398
272     -0.007912
273     0.000000
274     -0.016352
275 Vektor Sila
276     -5.30
277     58.78
278     -34.70
279     0.00
280 ===== STAP 4
281 Vektor pomjeranja
282     0.076516
283     -0.003252

```

```

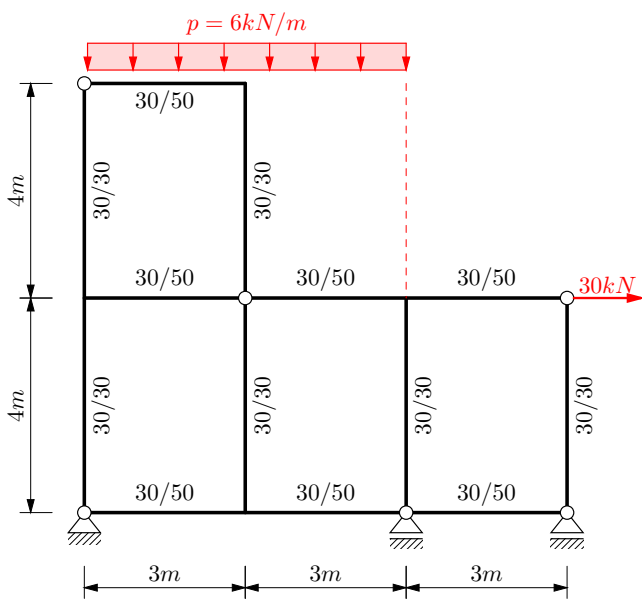
284      0.052398
285     -0.007912
286 Vektor Sila
287      51.34
288      123.47
289     -81.34
290      75.56
291 ===== STAP 5
292 Vektor pomjeranja
293      0.000000
294     -0.007912
295      0.000000
296      0.004651
297 Vektor Sila
298      10.94
299     -134.34
300      39.06
301     -0.00
302 ===== STAP 6
303 Vektor pomjeranja
304      0.000000
305     -0.003252
306      0.000000
307     -0.001212
308 Vektor Sila
309     -35.72
310     -123.47
311      35.72
312     -90.83

```

Pomjeranja Δ_1 i Δ_2 u rezultatu 5.8 predstavljaju relativna pomjeranje čvorova štapa, dok je rezultat na liniji 225 apsolutno pomjeranje čvora što možemo i provjeriti

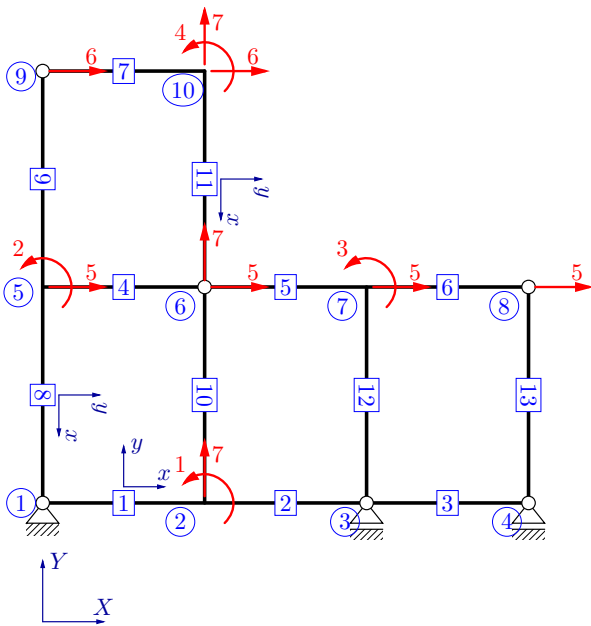
$$\Delta_2 = 0.0241177 \quad u_6 - u_5 = 0.076516 - 0.052398 = 0.024118$$

Zadatak 6 Metodom deformacija odrediti pomjeranja i presječne sile za konstrukciju na slici 5.23

Slika 5.23

Rješenje

Slika 5.24

a) Rješavanje direktnim asembliranjem matrica krutosti

$$\begin{matrix} \mathbf{1} & \begin{matrix} 0 & 0 & 7 & 1 \\ 0 & \frac{3EI}{l^3} & 0 & -\frac{3EI}{l^2} \\ 0 & 0 & 0 & 0 \\ 7 & -\frac{3EI}{l^3} & 0 & \frac{3EI}{l^2} \\ 1 & \frac{3EI}{l^2} & 0 & -\frac{3EI}{l} \end{matrix} & \mathbf{2} & \begin{matrix} 7 & 1 & 0 & 0 \\ 7 & \frac{3EI}{l^3} & \frac{3EI}{l^2} & -\frac{3EI}{l^3} \\ 1 & \frac{3EI}{l^2} & \frac{3EI}{l} & -\frac{3EI}{l^2} \\ 0 & -\frac{3EI}{l^3} & -\frac{3EI}{l^2} & \frac{3EI}{l^3} \\ 0 & 0 & 0 & 0 \end{matrix} \end{matrix}$$

$$\begin{matrix} \mathbf{4} & \begin{matrix} 0 & 2 & 7 & 0 \\ 0 & \frac{3EI}{l^3} & \frac{3EI}{l^2} & -\frac{3EI}{l^3} \\ 2 & \frac{3EI}{l^2} & \frac{3EI}{l} & -\frac{3EI}{l^2} \\ 7 & -\frac{3EI}{l^3} & -\frac{3EI}{l^2} & \frac{3EI}{l^3} \\ 0 & 0 & 0 & 0 \end{matrix} & \mathbf{5} & \begin{matrix} 7 & 0 & 0 & 3 \\ 7 & \frac{3EI}{l^3} & 0 & -\frac{3EI}{l^2} \\ 0 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & -\frac{3EI}{l^3} & 0 & \frac{3EI}{l^2} \\ 3 & \frac{3EI}{l^2} & 0 & -\frac{3EI}{l} \end{matrix} \end{matrix}$$

$$\begin{matrix} \mathbf{6} & \begin{matrix} 0 & 3 & 0 & 0 \\ 0 & \frac{3EI}{l^3} & \frac{3EI}{l^2} & -\frac{3EI}{l^3} \\ 3 & \frac{3EI}{l^2} & \frac{3EI}{l} & -\frac{3EI}{l^2} \\ 0 & -\frac{3EI}{l^3} & -\frac{3EI}{l^2} & \frac{3EI}{l^3} \\ 0 & 0 & 0 & 0 \end{matrix} & \mathbf{7} & \begin{matrix} 0 & 0 & 7 & 4 \\ 0 & \frac{3EI}{l^3} & 0 & -\frac{3EI}{l^2} \\ 0 & 0 & 0 & 0 \\ 7 & -\frac{3EI}{l^3} & 0 & \frac{3EI}{l^2} \\ 4 & \frac{3EI}{l^2} & 0 & -\frac{3EI}{l} \end{matrix} \end{matrix}$$

$$\begin{matrix} \mathbf{8} & \begin{matrix} 5 & 2 & 0 & 0 \\ 5 & \frac{3EI}{l^3} & \frac{3EI}{l^2} & -\frac{3EI}{l^3} \\ 2 & \frac{3EI}{l^2} & \frac{3EI}{l} & -\frac{3EI}{l^2} \\ 0 & -\frac{3EI}{l^3} & -\frac{3EI}{l^2} & \frac{3EI}{l^3} \\ 0 & 0 & 0 & 0 \end{matrix} & \mathbf{9} & \begin{matrix} 6 & 0 & 5 & 2 \\ 6 & \frac{3EI}{l^3} & 0 & -\frac{3EI}{l^2} \\ 0 & 0 & 0 & 0 \\ 5 & -\frac{3EI}{l^3} & 0 & \frac{3EI}{l^2} \\ 2 & \frac{3EI}{l^2} & 0 & -\frac{3EI}{l} \end{matrix} \end{matrix}$$

$$\begin{matrix} \mathbf{10} & \begin{matrix} 5 & 0 & 0 & 1 \\ 5 & \frac{3EI}{l^3} & 0 & -\frac{3EI}{l^2} \\ 0 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & -\frac{3EI}{l^3} & 0 & \frac{3EI}{l^2} \\ 1 & \frac{3EI}{l^2} & 0 & -\frac{3EI}{l} \end{matrix} & \mathbf{11} & \begin{matrix} 6 & 4 & 5 & 0 \\ 6 & \frac{3EI}{l^3} & \frac{3EI}{l^2} & -\frac{3EI}{l^3} \\ 4 & \frac{3EI}{l^2} & \frac{3EI}{l} & -\frac{3EI}{l^2} \\ 5 & -\frac{3EI}{l^3} & -\frac{3EI}{l^2} & \frac{3EI}{l^3} \\ 0 & 0 & 0 & 0 \end{matrix} \end{matrix}$$

$$\begin{matrix} \mathbf{12} & \begin{matrix} 5 & 3 & 0 & 0 \\ 5 & \frac{3EI}{l^3} & \frac{3EI}{l^2} & -\frac{3EI}{l^3} \\ 3 & \frac{3EI}{l^2} & \frac{3EI}{l} & -\frac{3EI}{l^2} \\ 0 & -\frac{3EI}{l^3} & -\frac{3EI}{l^2} & \frac{3EI}{l^3} \\ 0 & 0 & 0 & 0 \end{matrix} \end{matrix}$$

$$3EI_G/l_G = 3 \cdot 3 \cdot 10^7 \cdot 0.003125 = 93750$$

$$3EI_G/l_G^2 = 3 \cdot 3 \cdot 10^7 \cdot 0.003125^2 = 31250$$

$$3EI_G/l_G^3 = 3 \cdot 3 \cdot 10^7 \cdot 0.003125^3 = 10416.67$$

$$3EI_S/l_S = 3 \cdot 3 \cdot 10^7 \cdot 0.000675 = 15187.5$$

$$3EI_S/l_S^2 = 3 \cdot 3 \cdot 10^7 \cdot 0.000675^2 = 3796.88$$

$$3EI_S/l_S^3 = 3 \cdot 3 \cdot 10^7 \cdot 0.000675^3 = 949.22$$

$$\begin{array}{ccccccc}
 \varphi_2 & \varphi_5 & \varphi_7 & \varphi_{10} & u_1 & u_2 & u_3 \\
 \left[\begin{array}{ccccccc}
 202687.50 & 0 & 0 & 0 & 3796.88 & 0 & 0 \\
 & 124125.00 & 0 & 0 & 0 & 3796.88 & -31250.00 \\
 & & 202687.50 & 0 & 3796.88 & 0 & 31250.00 \\
 & & & 108937.50 & -3796.88 & 3796.88 & -31250.00 \\
 & \text{simetricno} & & & 4746.1 & -1898.44 & 0 \\
 & & & & & 1898.44 & 0 \\
 & & & & & & 52083.34
 \end{array} \right]
 \begin{array}{c}
 \varphi_2 \\
 \varphi_5 \\
 \varphi_7 \\
 \varphi_{10} \\
 u_1 \\
 u_2 \\
 u_3
 \end{array}
 =
 \begin{array}{c}
 0 \\
 0 \\
 6.75 \\
 6.75 \\
 30.00 \\
 0 \\
 -18.00
 \end{array}
 \end{array}$$

Slika 5.25: Sistem jednačina

$$K_{11} = \frac{3EI_G}{l_G} + \frac{3EI_G}{l_G} + \frac{3EI_S}{l_S} = 202687.5$$

$$K_{12} = 0$$

$$K_{13} = 0$$

$$K_{14} = 0$$

$$K_{15} = \frac{3EI_S}{l_S^2} = 3796.88$$

$$K_{16} = 0$$

$$K_{17} = -\frac{3EI_G}{l_G^2} + \frac{3EI_G}{l_G^2} = 0$$

$$K_{22} = \frac{3EI_G}{l_G} + \frac{3EI_S}{l_S} + \frac{3EI_S}{l_S} = 124125$$

$$K_{23} = 0$$

$$K_{24} = 0$$

$$K_{25} = \frac{3EI_S}{l_S^2} - \frac{3EI_S}{l_S^2} = 0$$

$$K_{26} = \frac{3EI_S}{l_S^2} = 3796.88$$

$$K_{27} = -\frac{3EI_G}{l_G^2} = -31250$$

$$K_{33} = \frac{3EI_G}{l_G} + \frac{3EI_G}{l_G} + \frac{3EI_S}{l_S} = 202687.5$$

$$K_{34} = 0$$

$$K_{35} = \frac{3EI_S}{l_S^2} = 3796.88$$

$$K_{36} = 0$$

$$K_{37} = \frac{3EI_G}{l_G^2} = 31250$$

$$K_{44} = \frac{3EI_G}{l_G} + \frac{3EI_S}{l_S} = 108937.5$$

$$K_{45} = -\frac{3EI_S}{l_S^2} = -3796.88$$

$$K_{46} = \frac{3EI_S}{l_S^2} = 3796.88$$

$$K_{47} = -\frac{3EI_G}{l_G^2} = -31250$$

$$K_{55} = \frac{3EI_S}{l_S^3} + \frac{3EI_S}{l_S^3} + \frac{3EI_S}{l_S^3} + \frac{3EI_S}{l_S^3} + \frac{3EI_S}{l_S^3} = 4746.1$$

$$K_{56} = -\frac{3EI_S}{l_S^3} - \frac{3EI_S}{l_S^3} = -1898.44$$

$$K_{57} = 0$$

$$K_{66} = \frac{3EI_S}{l_S^3} + \frac{3EI_S}{l_S^3} = 1898.44$$

$$K_{67} = 0$$

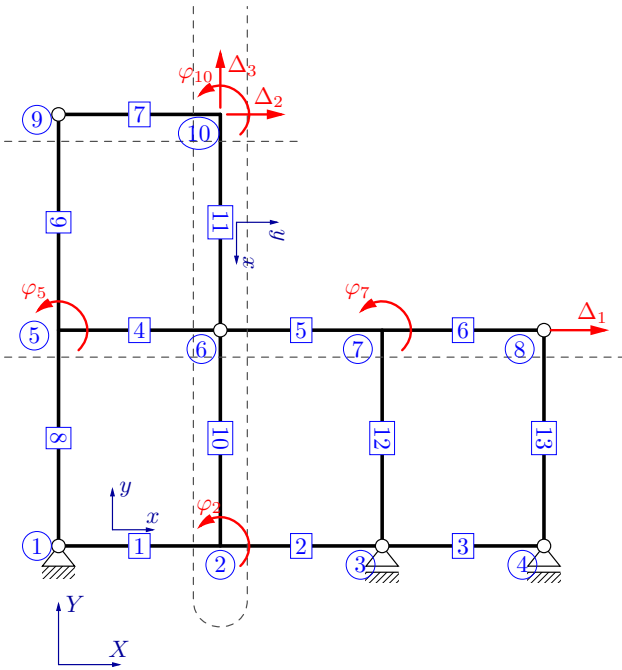
$$K_{77} = \frac{3EI_G}{l_G^3} + \frac{3EI_G}{l_G^3} + \frac{3EI_G}{l_G^3} + \frac{3EI_G}{l_G^3} + \frac{3EI_G}{l_G^3} = 52083.35$$

Rješenje sistema jednačina

$$\mathbf{u} = \begin{bmatrix} -0.0002197 \\ -0.0006170 \\ -0.0000602 \\ -0.0002322 \\ 0.0117308 \\ 0.0134291 \\ -0.0008190 \end{bmatrix}$$

Sad ćemo riješiti ovaj sistem postavljanjem Takabejevih jednačina i uporediti rezultate, a nakon toga ćemo odrediti presječne sile po štapovima.

b) Rješavanje postavljajem Takabejvih jednačina

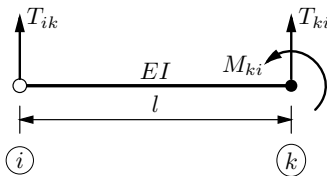

Slika 5.26

Pomjeranja koja se traže

- Rotacije čvorova $\varphi_2, \varphi_5, \varphi_7, \varphi_{10}$
- Translatorsna pomjeranja $\Delta_1, \Delta_2, \Delta_3$

Takabejeve jednačine

Slika 5.27

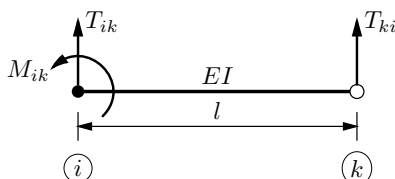
$$M_{ik} = 0$$

$$M_{ki} = 1.5k_{ik} \left(\varphi_k - \frac{\Delta_{ik}}{l_{ik}} \right) - M_{ki}^o$$

$$T_{ik} = 0.5\bar{k}_{ik} \left(\varphi_k - \frac{\Delta_{ik}}{l_{ik}} \right) - T_{ik}^o$$

$$T_{ki} = -0.5\bar{k}_{ik} \left(\varphi_k - \frac{\Delta_{ik}}{l_{ik}} \right) - T_{ki}^o$$

$$\text{gdje je } k_{ik} = \frac{2EI}{l_{ik}}, \bar{k}_{ik} = \frac{6EI}{l_{ik}^2}, \bar{k}_{ik} = \frac{3k_{ik}}{l_{ik}}$$

Slika 5.28

$$M_{ik} = 1.5k_{ik} \left(\varphi_i - \frac{\Delta_{ik}}{l_{ik}} \right) - M_{ik}^o$$

$$M_{ki} = 0$$

$$T_{ik} = 0.5\bar{k}_{ik} \left(\varphi_i - \frac{\Delta_{ik}}{l_{ik}} \right) - T_{ik}^o$$

$$T_{ki} = -0.5\bar{k}_{ik} \left(\varphi_i - \frac{\Delta_{ik}}{l_{ik}} \right) - T_{ki}^o$$

Postavljanje jednačina ravnoteže

Rotacija čvora 2

$$M_{21} = 93750.0 \cdot \varphi_2 - 31250 \cdot \Delta_3$$

$$M_{26} = 15187.5 \cdot \varphi_2 - 3796.875 \cdot \Delta_1$$

$$M_{23} = 93750.0 \cdot \varphi_2 - 31250 \cdot (-\Delta_3)$$

$$\sum_{k=1,3,6} M_{2k} = 202687.5 \cdot \varphi_2 - 3796.875 \cdot \Delta_1 = 0$$

Rotacija čvora 5

$$M_{51} = 15187.5 \cdot \varphi_5 - 3796.875 \cdot \Delta_1$$

$$M_{56} = 93750.0 \cdot \varphi_5 - 31250 \cdot \Delta_3$$

$$M_{59} = 15187.5 \cdot \varphi_5 - 3796.875 \cdot \Delta_2$$

$$\sum_{k=1,6,9} M_{5k} = 0$$

$$124125 \cdot \varphi_5 - 3796.875 \cdot \Delta_1 - 3796.875 \cdot \Delta_2 - 31250 \cdot \Delta_3 = 0$$

Rotacija čvora 7

$$M_{76} = 93750.0 \cdot \varphi_7 - 31250 \cdot (-\Delta_3) + 6.75$$

$$M_{73} = 15187.5 \cdot \varphi_7 - 3796.875 \cdot \Delta_1$$

$$M_{78} = 93750.0 \cdot \varphi_7$$

$$\sum_{k=6,3,8} M_{7k} = 0$$

$$202687.5 \cdot \varphi_7 - 3796.875 \cdot \Delta_1 + 31250 \cdot \Delta_3 = -6.75$$

Rotacija čvora 10

$$M_{10-9} = 93750.0 \cdot \varphi_{10} - 31250 \cdot (-\Delta_3) + 6.75$$

$$M_{10-6} = 15187.5 \cdot \varphi_{10} - 3796.875 \cdot \Delta_2$$

$$\sum_{k=9,6} M_{10-k} = 0$$

$$108937.5 \cdot \varphi_{10} - 3796.875 \cdot \Delta_2 + 31250 \cdot \Delta_3 = -6.75$$

Relativno pomjeranje Δ_1

$$T_{51} = -3796.875 \cdot \varphi_5 + 949.219 \cdot \Delta_1$$

$$T_{62} = -3796.875 \cdot \varphi_2 + 949.219 \cdot \Delta_1$$

$$T_{73} = -3796.875 \cdot \varphi_7 + 949.219 \cdot \Delta_1$$

$$T_{84} = 0$$

$$\sum_{i,k} T_{ik} = 0$$

$$2847.657 \cdot \Delta_1 - 3796.875 \cdot \varphi_2 - 3796.875 \cdot \varphi_5 - 3796.875 \cdot \varphi_7 = 30$$

Relativno pomjeranje Δ_2

$$T_{95} = -3796.875 \cdot \varphi_5 + 949.219 \cdot \Delta_2$$

$$T_{10-6} = -3796.875 \cdot \varphi_{10} + 949.219 \cdot \Delta_2$$

$$\begin{matrix}
 & \varphi_2 & \varphi_5 & \varphi_7 & \varphi_{10} & \Delta_1 & \Delta_2 & \Delta_3 & & & \\
 \begin{bmatrix}
 202687.50 & 0 & 0 & 0 & -3796.88 & 0 & 0 \\
 0 & 124125.00 & 0 & 0 & -3796.88 & -3796.88 & -31250.00 \\
 0 & 0 & 202687.50 & 0 & -3796.88 & 0 & 31250.00 \\
 0 & 0 & 0 & 108937.50 & 0 & -3796.88 & -31250.00 \\
 -3796.88 & -3796.88 & -3796.88 & 0 & 2847.66 & 0 & 0 \\
 0 & -3796.88 & 0 & -3796.88 & 0 & 1898.44 & 0 \\
 0 & -31250.00 & 31250.00 & -31250.00 & 0 & 0 & 52083.34
 \end{bmatrix}
 \begin{bmatrix}
 \varphi_2 \\
 \varphi_5 \\
 \varphi_7 \\
 \varphi_{10} \\
 \Delta_1 \\
 \Delta_2 \\
 \Delta_3
 \end{bmatrix}
 =
 \begin{bmatrix}
 0 \\
 0 \\
 -6.75 \\
 -6.75 \\
 30.00 \\
 0 \\
 18.00
 \end{bmatrix}
 \end{matrix}$$

$$\sum_{i,k} T_{ik} = 0$$

$$1898.438 \cdot \Delta_2 - 3796.875 \cdot \varphi_5 - 3796.875 \cdot \varphi_{10} = 0$$

Relativno pomjerenje Δ_3

$$T_{10-9} = -31250 \cdot \varphi_{10} + 10416.667 \cdot \Delta_3 - 11.25$$

$$T_{65} = -31250 \cdot \varphi_5 + 10416.667 \cdot \Delta_3$$

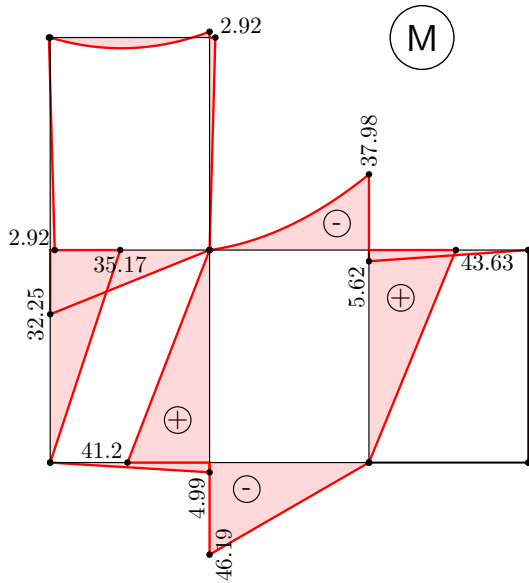
$$T_{21} = -31250 \cdot \varphi_2 + 10416.667 \cdot \Delta_3$$

$$T_{23} = 31250 \cdot \varphi_2 - 10416.667 \cdot (-\Delta_3)$$

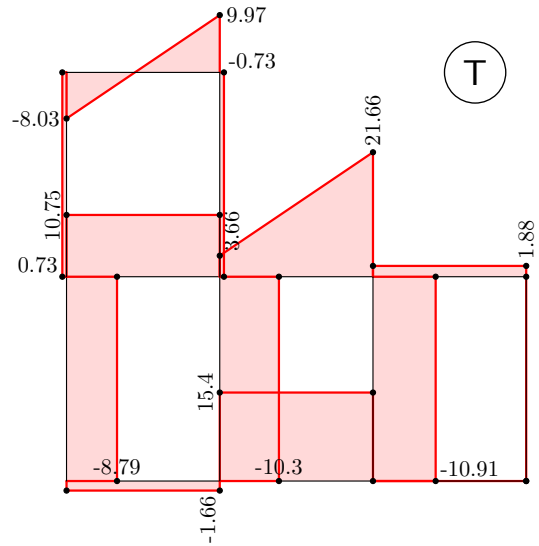
$$T_{67} = 31250 \cdot \varphi_7 - 10416.667 \cdot (-\Delta_3) - 6.75$$

$$\sum_{i,k} T_{ik} = 0$$

$$52083.335 \cdot \Delta_3 - 31250 \cdot \varphi_5 + 31250 \cdot \varphi_7 - 31250 \cdot \varphi_{10} = 18$$

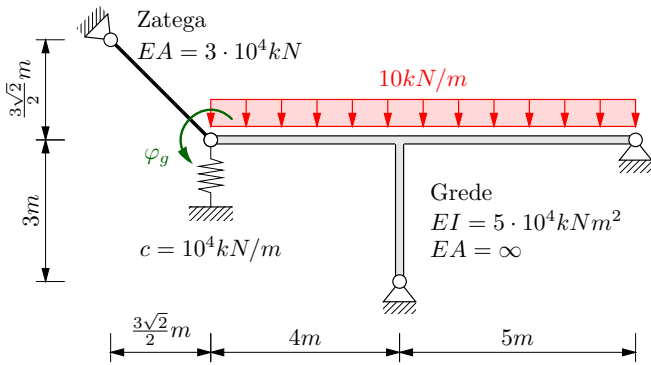
Slika 5.29: Dijagram momenata

Slika 5.30: Dijagram poprečnih sila

Zadatak 7 Konstrukciju na slici 5.31 proračunati koristeći metodu deformacija. Za grede elemente pretpostaviti da su aksijalno kruti.

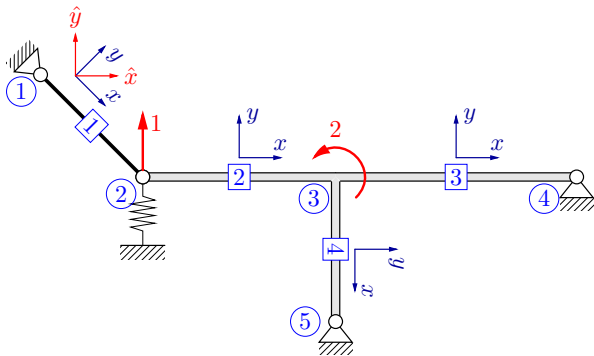
- Odrediti moguće stepene slobode kretanja,
- Proračunati pomjeranja u prethodno definisanim stepenima slobode kretanja. Proračunati takođe i rotaciju kraja grede φ_g .
- Proračunati presječne sile na krajevima elemenata i nacrtati dijagrame presječnih sila.

Slika 5.31

Rješenje

a) Stepene slobode kretanja su označeni na slici 5.32

Slika 5.32

b) Proračun pomjeranja

1	0	0	0	1	2	1	0	0	2
0	c^2	cs	$-c^2$	$-cs$	1	$\frac{3EI}{l_2^3}$	0	$-\frac{3EI}{l_2^3}$	$\frac{3EI}{l_2^2}$
0	cs	s^2	$-cs$	$-s^2$	0	0	0	0	0
0	$-c^2$	$-cs$	c^2	cs	0	$-\frac{3EI}{l_2^3}$	0	$\frac{3EI}{l_2^3}$	$-\frac{3EI}{l_2^2}$
1	$-cs$	$-s^2$	cs	s^2	2	$\frac{3EI}{l_2^3}$	0	$-\frac{3EI}{l_2^3}$	$\frac{3EI}{l_2^2}$

3	0	2	0	0	4	0	2	0	0
0	$\frac{3EI}{l_3^3}$	$\frac{3EI}{l_3^2}$	$-\frac{3EI}{l_3^3}$	0	0	$\frac{3EI}{l_4^3}$	$\frac{3EI}{l_4^2}$	$-\frac{3EI}{l_4^3}$	0
2	$\frac{3EI}{l_3^2}$	$\frac{3EI}{l_3}$	$-\frac{3EI}{l_3^2}$	0	2	$\frac{3EI}{l_4^2}$	$\frac{3EI}{l_4}$	$-\frac{3EI}{l_4^2}$	0
0	$-\frac{3EI}{l_3^3}$	$-\frac{3EI}{l_3^2}$	$\frac{3EI}{l_3^3}$	0	0	$-\frac{3EI}{l_4^3}$	$-\frac{3EI}{l_4^2}$	$\frac{3EI}{l_4^3}$	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

$$K_{11} = \frac{EA}{l_1} s^2 + \frac{3EI}{l_2^3} + 10^4 = 10^4 \cdot \frac{1}{2} + \frac{15}{64} \cdot 10^4 + 10^4 = \frac{111}{64} \cdot 10^4$$

$$K_{12} = \frac{3EI}{l_2^2} = \frac{15}{16} \cdot 10^4$$

$$K_{22} = \frac{3EI}{l_2} + \frac{3EI}{l_3} + \frac{3EI}{l_4} = \frac{47}{4} \cdot 10^4$$

pa dobijamo

$$K = 10^4 \cdot \begin{bmatrix} 1.7344 & 0.9375 \\ 0.9375 & 11.75 \end{bmatrix}$$

Globalni vektor sila

Štap 2

Za kruto vezan štap

$$M_2^\bullet = -\frac{q \cdot l^2}{12} = -\frac{10 \cdot 4^2}{12} = -13.333$$

$$M_3^\bullet = \frac{q \cdot l^2}{12} = \frac{10 \cdot 4^2}{12} = 13.333$$

$$V_2^\bullet = -\frac{q \cdot l}{2} = -\frac{10 \cdot 4}{2} = -20.0$$

$$V_3^\bullet = -\frac{q \cdot l}{2} = -\frac{10 \cdot 4}{2} = -20.0$$

Za štap 2 zglobno vezan u čvoru 2

$$M_2^\circ = 0$$

$$M_3^\circ = M_3^\bullet - 0.5 \cdot M_2^\bullet = 13.333 - 0.5 \cdot (-13.333) = 20.0$$

$$V_2^\circ = V_2^\bullet - 1.5 \frac{M_2^\bullet}{l_2} = -20.0 - 1.5 \frac{-13.333}{4} = -15.0$$

$$V_3^\circ = V_3^\bullet + 1.5 \frac{M_2^\bullet}{l_2} = -20.0 + 1.5 \frac{-13.333}{4} = -25.0$$

Vektor sila štapa 2 za globalni sistem jednačina, formiran na osnovu globalnih stepeni slobode kretanja

$$f^2 = \begin{bmatrix} -15.0 \\ 20.0 \end{bmatrix}$$

Štap 3

Za kruto vezan štap

$$M_3^\bullet = -\frac{q \cdot l^2}{12} = -\frac{10 \cdot 5^2}{12} = -20.8333$$

$$M_4^\bullet = \frac{q \cdot l^2}{12} = \frac{10 \cdot 5^2}{12} = 20.8333$$

$$V_3^\bullet = -\frac{q \cdot l}{2} = -\frac{10 \cdot 5}{2} = -25.0$$

$$V_4^\bullet = -\frac{q \cdot l}{2} = -\frac{10 \cdot 5}{2} = -25.0$$

Za štap 3 zglobno vezan u čvoru 4

$$M_3^\circ = M_3^\bullet - 0.5 \cdot M_4^\bullet = -20.8333 - 0.5 \cdot (20.8333) = -31.25$$

$$M_4^\circ = 0$$

$$V_3^\circ = V_3^\bullet - 1.5 \frac{M_4^\bullet}{l_3} = -25.0 - 1.5 \frac{20.8333}{5} = -31.25$$

$$V_4^\circ = V_4^\bullet + 1.5 \frac{M_4^\bullet}{l_3} = -25.0 + 1.5 \frac{20.8333}{5} = -18.75$$

Vektor sila štapa 3 za globalni sistem jednačina, formiran na osnovu globalnih stepeni slobode kretanja

$$f^3 = \begin{bmatrix} 0 \\ -31.25 \end{bmatrix}$$

Konačno dobijamo globalni vektor sila

$$\mathbf{f} = \begin{bmatrix} -15.0 \\ 20.0 \end{bmatrix} + \begin{bmatrix} 0 \\ -31.25 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} -15 \\ -11.25 \end{bmatrix}$$

Rješenjem sistema $\mathbf{K}\mathbf{u} = \mathbf{f}$ dobijaju se pomjeranja

$$\mathbf{u} = \begin{bmatrix} -0.000850 \\ -0.000028 \end{bmatrix}$$

Rotacija grede 2 u čvoru 2

$$\varphi_2 = -0.5\varphi_3 + 1.5 \frac{\Delta_{23}}{l_2} + 0.25 \frac{M_{23}^*}{k_{23}}$$

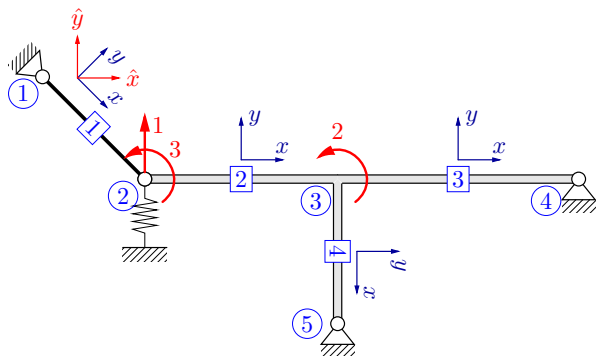
$$\Delta_{23} = v_k - v_i = 0 - (-0.000850) = 0.000850$$

$$k_{23} = \frac{EI}{l_2} = \frac{5 \cdot 10^4}{4} = 1.25 \cdot 10^4$$

$$\begin{aligned} \varphi_2 &= -0.5 \cdot (-0.000028) + 1.5 \frac{0.000850}{4} + 0.25 \frac{-13.333}{1.25 \cdot 10^4} \\ &= 0.000066 \end{aligned}$$

Uvođenje stepena slobode kretanja 3

Druga mogućnost za proračun rotacije grede 2 u čvoru 2 je uvođenje stepena slobode kretanja 3, koje ulazi u vektor nepoznatih pomjeranja, kako je prikazano na slici 5.33 U ovom slučaju za štap 2 koristimo matricu krutosti štapa kruto vezanog na oba kraja. Primijetimo da iako postoji SSK 3 u čvoru 2 štap 1 nema odgovarajući SSK i ne doprinosi rotacionoj krutosti (SSK 3) u čvoru 2

Slika 5.33

$$\begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 & 0 & 1 & 2 \\ 0 & c^2 & cs & -c^2 & -cs & 1 \\ 0 & cs & s^2 & -cs & -s^2 & 3 \\ 0 & -c^2 & -cs & c^2 & cs & 0 \\ 1 & -cs & -s^2 & cs & s^2 & 2 \end{bmatrix} \frac{EA}{l_1} \begin{bmatrix} 2 & 1 & 3 & 0 & 2 \\ 1 & \frac{12EI}{l_2^3} & \frac{6EI}{l_2^2} & -\frac{12EI}{l_2^3} & \frac{6EI}{l_2^2} \\ 3 & \frac{6EI}{l_2^2} & \frac{4EI}{l_2} & -\frac{6EI}{l_2^2} & \frac{2EI}{l_2} \\ 0 & -\frac{12EI}{l_2^3} & -\frac{6EI}{l_2^2} & \frac{12EI}{l_2^3} & -\frac{6EI}{l_2^2} \\ 2 & \frac{6EI}{l_2^2} & \frac{2EI}{l_2} & -\frac{6EI}{l_2^2} & \frac{4EI}{l_2} \end{bmatrix}$$

$$\begin{bmatrix} 3 & 0 & 2 & 0 & 0 & 4 \\ 0 & \frac{3EI}{l_3^3} & \frac{3EI}{l_3^2} & -\frac{3EI}{l_3^3} & 0 & 0 \\ 2 & \frac{3EI}{l_3^2} & \frac{3EI}{l_3} & -\frac{3EI}{l_3^2} & 0 & 2 \\ 0 & -\frac{3EI}{l_3^3} & -\frac{3EI}{l_3^2} & \frac{3EI}{l_3^3} & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 & 0 & 0 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} 4 & 0 & 2 & 0 & 0 \\ 0 & \frac{3EI}{l_4^3} & \frac{3EI}{l_4^2} & -\frac{3EI}{l_4^3} & 0 \\ 2 & \frac{3EI}{l_4^2} & \frac{3EI}{l_4} & -\frac{3EI}{l_4^2} & 0 \\ 0 & -\frac{3EI}{l_4^3} & -\frac{3EI}{l_4^2} & \frac{3EI}{l_4^3} & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 & 0 \end{bmatrix}$$

$$\begin{aligned} K_{11} &= \frac{EA}{l_1} s^2 + \frac{12EI}{l_2^3} + 10^4 = \\ &= 10^4 \cdot \frac{1}{2} + \frac{60}{64} \cdot 10^4 + 10^4 = \frac{156}{64} \cdot 10^4 \end{aligned}$$

$$K_{12} = \frac{6EI}{l_2^2} = \frac{30}{16} \cdot 10^4$$

$$K_{13} = \frac{6EI}{l_2^2} = \frac{30}{16} \cdot 10^4$$

$$K_{22} = \frac{4EI}{l_2} + \frac{3EI}{l_3} + \frac{3EI}{l_4} = 13 \cdot 10^4$$

$$K_{23} = \frac{2EI}{l_2} = \frac{5}{2} \cdot 10^4$$

$$K_{33} = \frac{4EI}{l_2} = 5 \cdot 10^4$$

pa dobijamo

$$\mathbf{K} = 10^4 \cdot \begin{bmatrix} 2.4375 & 1.875 & 1.875 \\ & 13.000 & 2.500 \\ \text{simetricno} & & 5.000 \end{bmatrix}$$

Globalni vektor sila

$$\mathbf{f} = \begin{bmatrix} -20.000 \\ 13.333 \\ -13.333 \end{bmatrix} + \begin{bmatrix} 0 \\ -31.25 \\ 0 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} -20.000 \\ -17.917 \\ -13.333 \end{bmatrix}$$

Rješenjem sistema $\mathbf{K}\mathbf{u} = \mathbf{f}$ dobijaju se pomjeranja

$$\mathbf{u} = \begin{bmatrix} -0.000850 \\ -0.000028 \\ 0.000066 \end{bmatrix}$$

odakle možemo zaključiti da je $u_3 = \varphi_2$ koje je proračunato u prethodnoj sekciji.

c) Presječne sile na krajevima elemenata

Štap 1

Transformacija pomjeranja čvora $\hat{\mathbf{u}}_n$ iz globalnog koordinatnog sistema u lokalni koordinatni sistem (vektor pomjeranja \mathbf{u}_n^e).

$$\hat{\mathbf{u}}_n = \begin{bmatrix} c & -s \\ s & c \end{bmatrix} \mathbf{u}_n^e \Rightarrow \mathbf{u}_n^e = \begin{bmatrix} c & s \\ -s & c \end{bmatrix} \hat{\mathbf{u}}_n$$

gdje je

$$\hat{\mathbf{u}}_n = \begin{bmatrix} \hat{u}_{nx} \\ \hat{u}_{ny} \end{bmatrix}, \quad \mathbf{u}_n^e = \begin{bmatrix} u_{nx}^e \\ u_{ny}^e \end{bmatrix}$$

$$(\alpha = -45^\circ)$$

Pomjeranje čvora 2 u lokalnom koordinatnom sistemu štapa 1

$$\mathbf{u}_2^1 = \begin{bmatrix} u_{2x}^1 \\ u_{2y}^1 \end{bmatrix} = \frac{\sqrt{2}}{2} \begin{bmatrix} 1 & -1 \\ 1 & 1 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} 0 \\ -0.000850 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 0.000601 \\ -0.000601 \end{bmatrix}$$

Vektor pomjeranja čvorova štapa 1 u lokalnom koordinatnom sistemu

$$\mathbf{u}^1 = \begin{bmatrix} u_{1x}^1 \\ u_{2x}^1 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 0 \\ 0.000601 \end{bmatrix}$$

$$\mathbf{f}^1 = \mathbf{K}^1 \mathbf{u}^1 = 10^4 \cdot \begin{bmatrix} 1 & -1 \\ -1 & 1 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} 0 \\ 0.000601 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} -6.01 \\ 6.01 \end{bmatrix}$$

Štap 2

$$\begin{aligned} \mathbf{f}^2 &= \mathbf{K}^2 \mathbf{u}^2 - \mathbf{s}_2^\circ \\ &= \frac{5 \cdot 10^4}{64} \cdot \begin{bmatrix} 12 & 24 & -12 & 24 \\ 24 & 64 & -24 & 32 \\ -12 & -24 & 12 & -24 \\ 24 & 32 & -24 & 64 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} -0.000850 \\ 0.000066 \\ 0 \\ -0.000028 \end{bmatrix} - \begin{bmatrix} -20.000 \\ -13.333 \\ -20.000 \\ 13.333 \end{bmatrix} \\ &= \begin{bmatrix} 12.74 \\ 0 \\ 27.26 \\ -29.02 \end{bmatrix} \end{aligned}$$

Sad ćemo za vježbu proračunati vektor sila štapa 2 koristeći rezultat dobijen u prvoj sekciji kad smo štap 2 posmatrali kao zgloбно vezan u čvoru 2, dakle rotacija φ_2 je izbačena statičkom kondenzacijom i vektor pomjeranja štapa je

$$\begin{bmatrix} v_2 \\ v_3 \\ \varphi_3 \end{bmatrix}$$

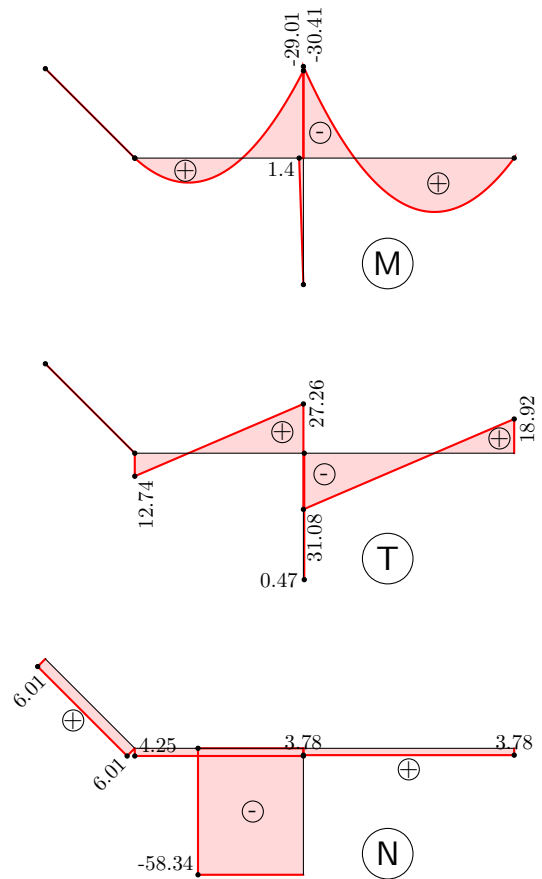
$$\begin{aligned} \mathbf{f}^2 &= \mathbf{K}^2 \mathbf{u}^2 - \mathbf{s}_2^\circ \\ &= \frac{5 \cdot 10^4}{64} \cdot \begin{bmatrix} 3 & -3 & 12 \\ -3 & 3 & -12 \\ 12 & -12 & 48 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} -0.000850 \\ 0 \\ -0.000028 \end{bmatrix} - \begin{bmatrix} -15.0 \\ -25.0 \\ 20.0 \end{bmatrix} \\ &= \begin{bmatrix} 12.74 \\ 27.25 \\ -29.02 \end{bmatrix} \end{aligned}$$

Štap 3

$$\begin{aligned} \mathbf{f}^3 &= \mathbf{K}^3 \mathbf{u}^3 - \mathbf{s}_3^\circ \\ &= \frac{3 \cdot 5 \cdot 10^4}{125} \cdot \begin{bmatrix} 1 & 5 & -1 & 0 \\ 5 & 25 & -5 & 0 \\ -1 & -5 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} 0 \\ -0.000028 \\ 0 \\ 0 \end{bmatrix} - \begin{bmatrix} -31.25 \\ -31.25 \\ -18.751 \\ 0 \end{bmatrix} \\ &= \begin{bmatrix} 31.08 \\ 30.41 \\ 18.92 \\ 0 \end{bmatrix} \end{aligned}$$

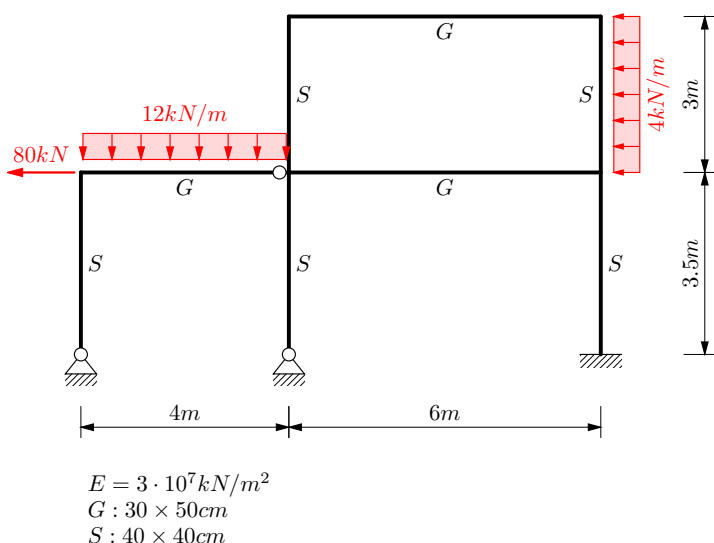
Štap 4

$$\begin{aligned} \mathbf{f}^4 &= \mathbf{K}^4 \mathbf{u}^4 - \mathbf{s}_4^\circ \\ &= \frac{3 \cdot 5 \cdot 10^4}{27} \cdot \begin{bmatrix} 1 & 3 & -1 & 0 \\ 3 & 9 & -3 & 0 \\ -1 & -3 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} 0 \\ -0.000028 \\ 0 \\ 0 \end{bmatrix} - \begin{bmatrix} 0 \\ 0 \\ 0 \\ 0 \end{bmatrix} \\ &= \begin{bmatrix} -0.467 \\ -1.400 \\ 0.467 \\ 0 \end{bmatrix} \end{aligned}$$

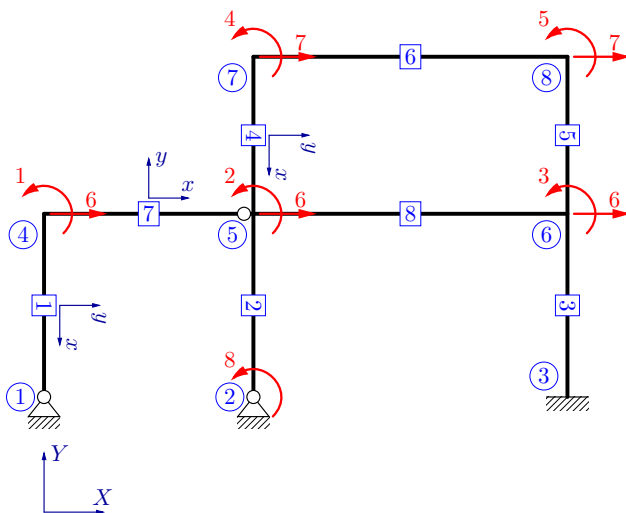
Slika 5.34

Zadatak 8 Proračunati pomjeranja, reakcije i presječne sile na konstrukciji sa slike 5.35 primjenom metode deformacija. Pretpostaviti da su svi štapovi aksijalno kruti.

Slika 5.35

Rješenje Stepeni slobode kretanja su dati na slici 5.36. Sa pretpostavkom o aksijalnoj krutosti štapova čvorovi 4, 5 i 6 imaju isti stepen slobode kretanja u X pravcu 6, a čvorovi 7 i 8 imaju isti SSK 7. Pošto su i stubovi aksijalno kruti nijedan čvor nema mogućnost pomjeranja u pravcu Y .

Slika 5.36

Primjetimo da su štapovi 1 i 2 na isti način vezani, međutim u svrhu vježbanja, za štap 1 ćemo koristiti matricu krutosti elementa kojem je oslobađanje momenta na kraju štapa uzeto u obzir statičkom kondenzacijom sistema jednačina nakon čega rotacioni SSK kod čvora j (na štapu sa čvorovima $i - j$) ne figurira u sistemu jednačina. (Isto i za štap 7). Za štap 2 ćemo koristiti matricu krutosti elementa kruto vezanog na oba kraja pa ćemo zato kod čvora 2 imati SSK 8 koji ulazi u vektor nepoznatih pomjeranja \mathbf{u}_n , vidjeti jednačinu 5.9 Za štap 3 ćemo koristiti istu matricu krutosti kao za štap 2 međutim pošto je štap 3 uklješten kod čvora 3,

$$\begin{bmatrix} \mathbf{K}_{nn} & \mathbf{K}_{np} \\ \mathbf{K}_{pn} & \mathbf{K}_{pp} \end{bmatrix} \begin{bmatrix} \mathbf{u}_n \\ \mathbf{u}_p \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} \mathbf{F}_p \\ \mathbf{F}_n \end{bmatrix} \quad (5.9)$$

\mathbf{u}_n - vektor nepoznatih pomjeranja
 \mathbf{u}_p - vektor poznatih pomjeranja u osloncima
 \mathbf{F}_p - vektor poznatih sila
 \mathbf{F}_n - vektor nepoznatih sila - reakcije

njegovo rotaciono pomjeranje kod čvora 3 ulazi u vektor poznatih pomjeranja \mathbf{u}_p , a kako su sva poznata pomjeranja $\mathbf{u}_p = \mathbf{0}$ formiramo samo matricu \mathbf{K}_{nn} koja odgovara vektoru nepoznatih pomjeranja tako da nismo ni obilježili stepene slobode kretanja koji odgovaraju poznatim pomjeranjima.

Iz globalnog sistema jednačina 5.9, uvrštavajući poznata pomjeranja dobijamo redukovani sistem

$$\mathbf{K}_{nn} \cdot \mathbf{u}_n + \mathbf{K}_{np} \cdot \mathbf{0} = \mathbf{F}_p \Rightarrow \mathbf{u}_n = \mathbf{K}_{nn}^{-1} \mathbf{F}_p$$

Listing 5.6: Matrica krutosti štapa sa otpuštenim momentom u čvoru k , Greda2DTiMi_Tk.sci

```

313 function rezultat = Greda2DTiMi_Tk(idx, koordinate, elementi,
      presjek)
314 // Greda2DTiMi_Tk - Matrica krutosti ravnog grednog
315 // aksijalno krutog štapa
316 // cvorovi i-k ; u cvoru k otpusten moment
317
318 Em = presjek(1);
319 I = presjek(2);
320
321 x1 = koordinate(elementi(idx, 1), 1);
322 y1 = koordinate(elementi(idx, 1), 2);
323 x2 = koordinate(elementi(idx, 2), 1);
324 y2 = koordinate(elementi(idx, 2), 2);
325
326 duzina = sqrt((x2 - x1)^2 + (y2 - y1)^2);
327
328 km3 = 3 * Em * I / duzina^3;
329 km3L2 = km3 * duzina;
330 km3L = km3L2 * duzina;
331
332 rezultat = [
333 km3 km3L2 -km3 0
334 km3L2 km3L -km3L2 0
335 -km3 -km3L2 km3 0
336 0 0 0 0];
337
338 endfunction
  
```

Listing 5.7: Vektor ekvivalentnog opterećenja od ravnomjerno raspodjeljenog opterećenja na gredi sa otpuštenim momentom kod čvora k , RavnomjernoOptTiMi_Tk.sci

```

339 function rezultat = RavnomjernoOptTiMi_Tk(idx, koordinate,
      elementi, p)
340 // RavnomjernoOptTiMi_Tk - Vektor
341 // ekvivalentnog opterećenja na gredi
342 // sa otpuštenim momentom na suprotnom cvoru
343 // od ravnomjernog opterećenja
344
345 x1 = koordinate(elementi(idx, 1), 1);
346 y1 = koordinate(elementi(idx, 1), 2);
347 x2 = koordinate(elementi(idx, 2), 1);
348 y2 = koordinate(elementi(idx, 2), 2);
349
350 d = sqrt((x2 - x1)^2 + (y2 - y1)^2);
351
352 Mki = -p*d^2/12;
353
354 rezultat = [
355 p*d/2 - 1.5*Mki/d
356 p*d^2/12 - Mki/2
357 p*d/2 + 1.5*Mki/d
358 0];
359
360 endfunction
  
```

Konačno možemo napisati sljedeću skriptu za proračun konstrukcije

Listing 5.8: Proračun pomjeranja primjenom tehničke metode deformacija, Zadatak8.sce

```

361 // Zadatak 8
362 // *****
363 clear;
364 clc;
365 exec('./Greda2D4x4.sci', -1);
366 exec('./Greda2DTiMi_Tk.sci', -1);
367 exec('./RavnomjernoOpt.sci', -1);
368 exec('./RavnomjernoOptTiMi_Tk.sci', -1);
369
370 // ***** ULAZNI PODACI *****
371 // duzina m; sila kN;
372
373 //      E      I
374 presjekG = [3*10^7, 0.3*0.5^3/12];
375 presjekS = [3*10^7, 0.4^4/12];
376
377 // Koordinate cvorova
378 koordinate = [
379 0 0
380 4 0
381 10 0
382 0 3.5
383 4 3.5
384 10 3.5
385 4 6.5
386 10 6.5];
387
388 // Definisiranje stapova krajnjim cvorovima
389 elementi = [
390 1 4
391 2 5
392 3 6
393 5 7
394 6 8
395 7 8
396 4 5
397 5 6];
398
399 SSKEL = [
400 6 1 0 0
401 6 2 0 8
402 6 3 0 0
403 7 4 6 2
404 7 5 6 3
405 0 4 0 5
406 0 1 0 0
407 0 2 0 3];
408
409 Kels = hypermat([4 4 size(elementi, 'r')]);
410 Fels = hypermat([4 1 size(elementi, 'r')]);
411
412 Kels(:, :, 1) = Greda2DTiMi_Tk(1, koordinate, elementi, presjekS);
413 Kels(:, :, 2) = Greda2D4x4(2, koordinate, elementi, presjekS);
414 Kels(:, :, 3) = Greda2D4x4(3, koordinate, elementi, presjekS);
415 Kels(:, :, 4) = Greda2D4x4(4, koordinate, elementi, presjekS);
416 Kels(:, :, 5) = Greda2D4x4(5, koordinate, elementi, presjekS);
417 Kels(:, :, 6) = Greda2D4x4(6, koordinate, elementi, presjekG);
418 Kels(:, :, 7) = Greda2DTiMi_Tk(7, koordinate, elementi, presjekG);
419 Kels(:, :, 8) = Greda2D4x4(8, koordinate, elementi, presjekG);
420
421 Fels(:, :, 5) = RavnomjernoOpt(5, koordinate, elementi, -4.0);
422 Fels(:, :, 7) = RavnomjernoOptTiMi_Tk(7, koordinate, elementi, -12);
423
424 // ***** RJESAVANJE *****
425
426 KGlob = zeros(8, 8);
427 FGlob = zeros(8, 8);
428
429 for i=1:size(elementi, 'r')
430
431     Kel = Kels(:, :, i);
432     adresa = SSKEL(i, :);
433
434     for j = 1:4
435         for k = 1:4
436             if (adresa(j) ~= 0) & (adresa(k) ~= 0) then
437                 KGlob( adresa(j), adresa(k) ) = ..
438                     KGlob( adresa(j), adresa(k) ) + Kel(j, k);
439             end
440         end // for k
441     end // for j
442

```

```

443 //dodavanje vektora opterecenja globalnom vektoru opterecenja
444 Fel = Fels(:, :, i);
445
446 for j = 1:4
447     if (adresa(j) ~= 0) then
448         FGlob( adresa(j) ) = FGlob( adresa(j) ) + Fel(j, 1);
449     end
450 end // for j
451
452 end // for i
453
454 // ***** DODAVANJE KONCENTRICNE SILE U CVOROVIMA *****
455
456 FGlob( 6 ) = FGlob( 6 ) - 80;
457
458 // ***** RJESAVANJE SISTEMA JEDNACINA *****
459
460 UGlob = KGlob \ FGlob;
461
462 mprintf("\n===== REZULTATI PRORACUNA");
463 mprintf("\n=== GLOBALNI VEKTOR POMJERANJA CVOROVA");
464 mprintf("\n%15.6f", UGlob(:, 1));

```

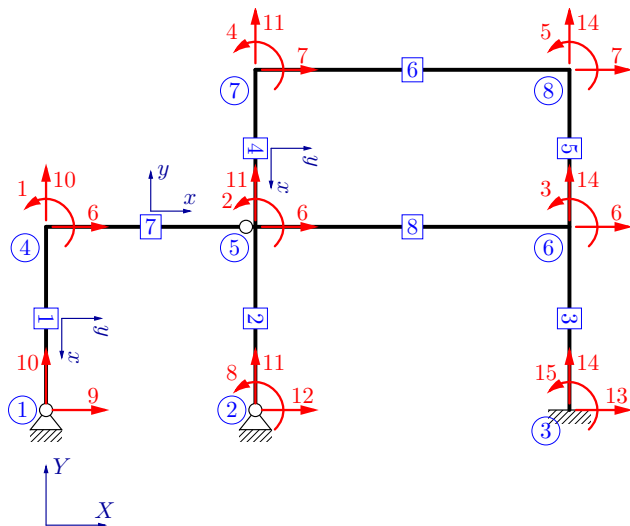
Listing 5.9: Globalni vektor pomjeranja, Zadatak2.sce

```

465 ===== REZULTATI PRORACUNA
466 === GLOBALNI VEKTOR POMJERANJA CVOROVA
467      0.000438
468      0.000489
469      0.000914
470      0.000247
471      0.000066
472     -0.005032
473     -0.006425
474      0.001912

```

Proračun reakcija 5.37

Slika 5.37

Listing 5.10: Zadatak 8A, Zadatak8A.sce

```

475 // Zadatak 8A
476 // *****
477 clear;
478 clc;
479 exec('./Greda2D4x4.sci', -1);
480 exec('./Greda2DTiMi_Tk.sci', -1);
481 exec('./RavnomjernoOpt.sci', -1);
482 exec('./RavnomjernoOptTiMi_Tk.sci', -1);
483
484 // ***** ULAZNI PODACI *****
485 // duzina m; sila kN;
486
487 //      E      I
488 presjekG = [3*10^7, 0.3*0.5^3/12];
489 presjekS = [3*10^7, 0.4^4/12];
490
491 // Koordinate cvorova
492 koordinate = [
493 0 0
494 4 0
495 10 0
496 0 3.5
497 4 3.5
498 10 3.5
499 4 6.5
500 10 6.5];
501
502 // Definisane tapova krajnjim cvorovima
503 elementi = [
504 1 4
505 2 5
506 3 6
507 5 7
508 6 8
509 7 8
510 4 5
511 5 6];
512
513 SSKEL = [
514 6 1 9 0
515 6 2 12 8
516 6 3 13 15
517 7 4 6 2
518 7 5 6 3
519 11 4 14 5
520 10 1 11 0
521 11 2 14 3];
522
523 Kels = hypermat([4 4 size(elementi,'r')]);
524 Fels = hypermat([4 1 size(elementi,'r')]);
525

```

```

526 Kels(:,:,1)=Greda2DTiMi_Tk(1, koordinate, elementi, presjekS);
527 Kels(:,:,2) = Greda2D4x4(2, koordinate, elementi, presjekS);
528 Kels(:,:,3) = Greda2D4x4(3, koordinate, elementi, presjekS);
529 Kels(:,:,4) = Greda2D4x4(4, koordinate, elementi, presjekS);
530 Kels(:,:,5) = Greda2D4x4(5, koordinate, elementi, presjekS);
531 Kels(:,:,6) = Greda2D4x4(6, koordinate, elementi, presjekG);
532 Kels(:,:,7)=Greda2DTiMi_Tk(7, koordinate, elementi, presjekG);
533 Kels(:,:,8) = Greda2D4x4(8, koordinate, elementi, presjekG);
534
535 Fels(:,:,5) = RavnomjernoOpt(5, koordinate, elementi, -4.0);
536 Fels(:,:,7)=RavnomjernoOptTiMi_Tk(7,koordinate,elementi,-12);
537
538 // ***** RJESAVANJE *****
539 KGlob = zeros(15, 15);
540 FGlob = zeros(15, 15);
541
542 for i=1:size(elementi, 'r')
543     Kel = Kels(:,:,i);
544     adresa = SSKEL(i,:);
545
546     for j = 1:4
547         for k = 1:4
548             if (adresa(j) ~= 0) & (adresa(k) ~= 0) then
549                 KGlob( adresa(j), adresa(k) ) = ..
550                     KGlob( adresa(j), adresa(k) ) + Kel( j, k );
551             end // for k
552         end // for j
553     end // for i
554
555 //dodavanje vektora opterecenja globalnom vektoru opterecenja
556 Fel = Fels(:,:, i);
557
558     for j = 1:4
559         if (adresa(j) ~= 0) then
560             FGlob( adresa(j) ) = FGlob( adresa(j) ) + Fel( j, 1 );
561         end
562     end // for j
563 end // for i
564
565 // ***** DODAVANJE KONCENTRICNE SILE U CVOROVIMA *****
566
567 FGlob( 6 ) = FGlob( 6 ) - 80;
568
569 // ***** RJESAVANJE SISTEMA JEDNACINA *****
570 // Nema pomjeranja oslonaca pa se za rjesavanje
571 // sistema jednacina uzima "gornji lijevi" blok matrice
572 // krutosti i odgovarajuci vektor sila
573
574 K11 = KGlob(1:8,1:8);
575 F1 = FGlob(1:8,1);
576
577 // RJESANJE SISTEMA JEDNACINA
578 U1 = K11 \ F1;
579
580 UGlob = zeros(15, 15);
581 UGlob(1:8, 1) = U1(1:8, 1);
582
583 mprintf("\n===== REZULTATI PRORACUNA");
584 mprintf("\n=== GLOBALNI VEKTOR POMJERANJA CVOROVA");
585 mprintf("\n%15.6f", UGlob(1:15,1));
586
587 // ***** PRORACUN REAKCIJA *****
588
589 Reakc = KGlob * UGlob - FGlob;
590
591 mprintf("\n===== GLOBALNI VEKTOR REAKCIJA");
592 mprintf("\n%11.2f", Reakc(1:15,1));
593
594 // ***** POST PROCESSING *****
595 // *** PRORACUN POMJERANJA I PRESJECNIH SILA PO ELEMENTIMA ***
596 for i = 1:size(elementi, 'r')
597     mprintf('\n===== STAP %d', i);
598
599     adresa = SSKEL(i,:);
600
601 // uzimanje pomjeranja stapa iz globalnog vektora pomjeranja
602 for j = 1:4
603     if adresa(j) ~= 0 then
604         u( j ) = UGlob( adresa(j) );
605     else
606         u( j ) = 0;
607     end;

```

```

608 end // for j
609
610 // printanje vektora pomjeranja po stapovima
611 mprintf("\nVektor pomjeranja");
612 mprintf("\n%15.6f", u(1:4,1));
613
614 // U opstem slucaju vektor pomjeranja se mora transformisati
615 // iz globalnog u lokalni koordinatni sistem, ali ovdje
616 // lokalni sistem nije zarotiran
617 // (jer smo tako formirali SSKEL polje)
618 // pa je u.l = T' * U.g
619
620 // matrica krutosti i vektor vanjskog opterecenja
621 Ke = Kels(:, :, i);
622 Fe = Fels(:, :, i);
623
624 // proraacun vektora sila na stapu
625 f = Ke * u - Fe;
626
627 mprintf("\nVektor Sila");
628 mprintf("\n%11.2f", f(1:4,1));
629 end // for i

```

Listing 5.11: Rezultat proračuna, Zadatak8A.sce

```

630 ===== REZULTATI PRORACUNA
631 === GLOBALNI VEKTOR POMJERANJA CVOROVA
632 0.000438
633 0.000489
634 0.000914
635 0.000247
636 0.000066
637 -0.005032
638 -0.006425
639 0.001912
640 0.000000
641 0.000000
642 0.000000
643 0.000000
644 0.000000
645 0.000000
646 0.000000
647 ===== GLOBALNI VEKTOR REAKCIJA
648 0.00
649 -0.00
650 0.00
651 0.00
652 0.00
653 0.00
654 -0.00
655 0.00
656 15.66
657 37.71
658 37.11
659 14.87
660 61.47
661 -26.81
662 -124.30
663 ===== STAP 1
664 Vektor pomjeranja
665 -0.005032
666 0.000438
667 0.000000
668 0.000000
669 Vektor Sila
670 -15.66
671 -54.82
672 15.66
673 0.00
674 ===== STAP 2
675 Vektor pomjeranja
676 -0.005032
677 0.000489
678 0.000000
679 0.001912
680 Vektor Sila
681 -14.87
682 -52.03
683 14.87
684 0.00
685 ===== STAP 3
686 Vektor pomjeranja

```

```

687 -0.005032
688 0.000914
689 0.000000
690 0.000000
691 Vektor Sila
692 -61.47
693 -90.85
694 61.47
695 -124.30
696 ===== STAP 4
697 Vektor pomjeranja
698 -0.006425
699 0.000247
700 -0.005032
701 0.000489
702 Vektor Sila
703 -8.20
704 -17.47
705 8.20
706 -7.13
707 ===== STAP 5
708 Vektor pomjeranja
709 -0.006425
710 0.000066
711 -0.005032
712 0.000914
713 Vektor Sila
714 8.20
715 -11.81
716 3.80
717 18.41
718 ===== STAP 6
719 Vektor pomjeranja
720 0.000000
721 0.000247
722 0.000000
723 0.000066
724 Vektor Sila
725 4.88
726 17.47
727 -4.88
728 11.81
729 ===== STAP 7
730 Vektor pomjeranja
731 0.000000
732 0.000438
733 0.000000
734 0.000000
735 Vektor Sila
736 37.71
737 54.82
738 10.29
739 0.00
740 ===== STAP 8
741 Vektor pomjeranja
742 0.000000
743 0.000489
744 0.000000
745 0.000914
746 Vektor Sila
747 21.93
748 59.16
749 -21.93
750 72.44

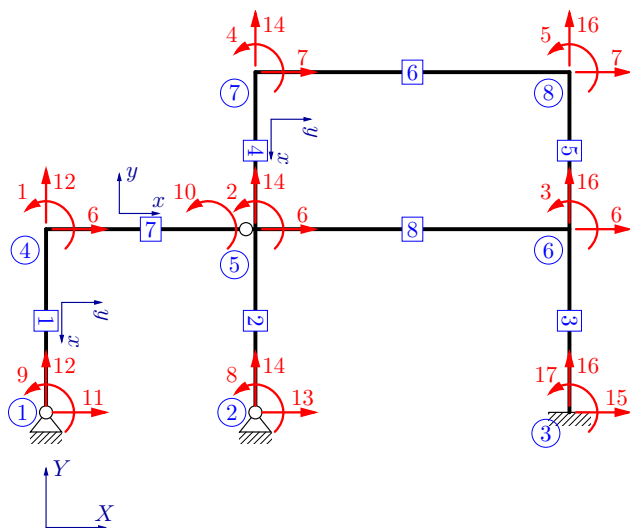
```

Primijetimo da se i za elemente kojima je otpušten momenat na kraju printa vektor 4×1 iako takav štap ima 3 stepena slobode kretanja. Potrebno je znati dakle da vrijednost na liniji 668 ne predstavlja rotaciju kraja štapa, već ćemo u ovakvom slučaju morati proračunati rotaciju kraja štapa kako slijedi.

$$\begin{aligned}
 \varphi_k &= -0.5\varphi_i + 1.5 \frac{\Delta_{ik}}{l_{ik}} + 0.25 \frac{M_{ki}^\bullet}{k_{ik}}, \quad (\Delta_{ik} = v_k - v_i) \\
 &= -0.5 \cdot 0.000438 + 1.5 \cdot \frac{0 - (-0.005032)}{3.5} \\
 &= 0.001938
 \end{aligned} \tag{5.10}$$

Ovo bismo morali uraditi na svakom mjestu gdje smo statičkom kondenzacijom izbacili stepen slobode kretanja. U sljedećoj vježbi ćemo formirati sistem jednačina tako što ćemo uvesti stepen slobode kretanja na svako mjesto gdje želimo proračunati pomjeranje na konstrukciji. Stepni slobode kretanja su dati na slici 5.38. Možemo vidjeti da smo definisali SSK 10 da bismo osigurali različito pomjeranje kraja štapa 7 od ostalih štapova vezanih u čvoru 5 čime modeliramo zglobnu vezu štapa 7. U ovom slučaju za štap 7 koristimo matricu kruto vezanog štapa na oba kraja.

Proračun svih pomjeranja 5.38

Slika 5.38

Listing 5.12: Zadatak 8B, Zadatak8B.sce

```

751 // Zadatak 8B
752 // *****
753 clear;
754 clc;
755 exec('./Greda2D4x4.sci', -1);
756 exec('./RavnomjernoOpt.sci', -1);
757
758 // ***** ULAZNI PODACI *****
759 // duzina m; sila kN;
760
761 // E I
762 presjekG = [3*10^7, 0.3*0.5^3/12];
763 presjekS = [3*10^7, 0.4^4/12];
764
765 // Koordinate cvorova
766 koordinate = [
767 0 0
768 4 0
769 10 0
770 0 3.5
771 4 3.5
772 10 3.5
773 4 6.5
774 10 6.5];
775
776 // Definisanje stapova krajnjim cvorovima
777 elementi = [
778 1 4
779 2 5
780 3 6
781 5 7
782 6 8
783 7 8
784 4 5
785 5 6];
786
787 SSKEL = [

```

```

788 6 1 11 9
789 6 2 13 8
790 6 3 15 17
791 7 4 6 2
792 7 5 6 3
793 14 4 16 5
794 12 1 14 10
795 14 2 16 3];
796
797 Kels = hypermat([4 4 size(elementi, 'r')]);
798 Fels = hypermat([4 1 size(elementi, 'r')]);
799
800 Kels(:, :, 1) = Greda2D4x4(1, koordinate, elementi, presjekS);
801 Kels(:, :, 2) = Greda2D4x4(2, koordinate, elementi, presjekS);
802 Kels(:, :, 3) = Greda2D4x4(3, koordinate, elementi, presjekS);
803 Kels(:, :, 4) = Greda2D4x4(4, koordinate, elementi, presjekS);
804 Kels(:, :, 5) = Greda2D4x4(5, koordinate, elementi, presjekS);
805 Kels(:, :, 6) = Greda2D4x4(6, koordinate, elementi, presjekG);
806 Kels(:, :, 7) = Greda2D4x4(7, koordinate, elementi, presjekG);
807 Kels(:, :, 8) = Greda2D4x4(8, koordinate, elementi, presjekG);
808
809 Fels(:, :, 5) = RavnomjernoOpt(5, koordinate, elementi, -4.0);
810 Fels(:, :, 7) = RavnomjernoOpt(7, koordinate, elementi, -12.0);
811
812 // ***** RJESAVANJE *****
813 KGlob = zeros(17, 17);
814 FGlob = zeros(17, 17);
815
816 for i=1:size(elementi, 'r')
817
818     Kel = Kels(:, :, i);
819     adresa = SSKEL(i, :);
820
821     for j = 1:4
822         for k = 1:4
823             if (adresa(j) ~= 0) & (adresa(k) ~= 0) then
824                 KGlob( adresa(j), adresa(k) ) = .
825                     KGlob( adresa(j), adresa(k) ) + Kel(j, k);
826             end
827         end // for k
828     end // for j
829
830 //dodavanje vektora opterecenja globalnom vektoru opterecenja
831 Fel = Fels(:, :, i);
832 for j = 1:4
833     if (adresa(j) ~= 0) then
834         FGlob( adresa(j) ) = FGlob( adresa(j) ) + Fel(j, 1);
835     end
836 end // for j
837 end // for i
838
839 // ***** DODAVANJE KONCENTRICNE SILE U CVOROVIMA *****
840
841 FGlob( 6 ) = FGlob( 6 ) - 80;
842
843 // ***** RJESAVANJE SISTEMA JEDNACINA *****
844 // Nema pomjeranja oslonaca pa se za rjesavanje
845 // sistema jednačina uzima "gornji lijevi" blok matrice
846 // krutosti i odgovarajući vektor sila
847
848 K11 = KGlob(1:10, 1:10);
849 F1 = FGlob(1:10, 1);
850
851 // rjesenje
852 U1 = K11 \ F1;
853
854 UGlob = zeros(17, 17);
855 UGlob(1:10, 1) = U1(1:10, 1);
856
857 mprintf("\n===== REZULTATI PRORACUNA");
858 mprintf("\n=== GLOBALNI VEKTOR POMJERANJA CVOROVA");
859 mprintf("\n\n%15.6f", UGlob(1:17, 1));
860
861 // ***** PRORACUN REAKCIJA *****
862
863 Reakc = KGlob * UGlob - FGlob;
864
865 mprintf("\n===== GLOBALNI VEKTOR REAKCIJA");
866 mprintf("\n\n%11.2f", Reakc(1:17, 1));
867
868 // ***** POST PROCESSING *****
869 // *** PRORACUN POMJERANJA I PRESJECNIH SILA PO ELEMENTIMA ***

```

```

870
871 for i = 1:size(elementi,'r')
872     mprintf('\n===== STAP %d', i);
873
874     adresa = SSKEL(i,:);
875
876     // uzimanje pomjeranja stapa iz globalnog vektora pomjeranja
877     for j = 1:4
878         if adresa(j) ~= 0 then
879             u( j ) = UGlob( adresa(j) );
880         else
881             u( j ) = 0;
882         end;
883     end // for j
884
885     // printanje vektora pomjeranja po stapovima
886     mprintf("\nVektor pomjeranja");
887     mprintf("\n%15.6f", u(1:4,1));
888
889     // U opstem slucaju vektor pomjeranja se mora transformisati
890     // iz globalnog u lokalni koordinatni sistem, ali ovdje
891     // lokalni sistem nije zarotiran
892     // (jer smo tako formirali SSKEL polje)
893     // pa je u.l = T' * U.g
894
895     // matrica krutosti i vektor vanjskog opterecenja
896     Ke = Kels(:, :, i);
897     Fe = Fels(:, :, i);
898
899     // proracun vektora sila na stapu
900     f = Ke * u - Fe;
901
902     mprintf("\nVektor Sila");
903     mprintf("\n%11.2f", f(1:4,1));
904 end // for i

```

Listing 5.13: Rezultat proračuna - Zadatak 8B, Zadatak8B.sce

```

905 ===== REZULTATI PRORACUNA
906 === GLOBALNI VEKTOR POMJERANJA CVOROVA
907     0.000438
908     0.000489
909     0.000914
910     0.000247
911     0.000066
912     -0.005032
913     -0.006425
914     0.001912
915     0.001937
916     -0.000049
917     0.000000
918     0.000000
919     0.000000
920     0.000000
921     0.000000
922     0.000000
923     0.000000
924 ===== GLOBALNI VEKTOR REAKCIJA
925     -0.00
926     0.00
927     0.00
928     0.00
929     -0.00
930     0.00
931     -0.00
932     0.00
933     0.00
934     -0.00
935     15.66
936     37.71
937     14.87
938     37.11
939     61.47
940     -26.81
941     -124.30
942 ===== STAP 1
943 Vektor pomjeranja
944     -0.005032
945     0.000438
946     0.000000
947     0.001937
948 Vektor Sila

```

```

949     -15.66
950     -54.82
951     15.66
952     0.00
953 ===== STAP 2
954 Vektor pomjeranja
955     -0.005032
956     0.000489
957     0.000000
958     0.001912
959 Vektor Sila
960     -14.87
961     -52.03
962     14.87
963     0.00
964 ===== STAP 3
965 Vektor pomjeranja
966     -0.005032
967     0.000914
968     0.000000
969     0.000000
970 Vektor Sila
971     -61.47
972     -90.85
973     61.47
974     -124.30
975 ===== STAP 4
976 Vektor pomjeranja
977     -0.006425
978     0.000247
979     -0.005032
980     0.000489
981 Vektor Sila
982     -8.20
983     -17.47
984     8.20
985     -7.13
986 ===== STAP 5
987 Vektor pomjeranja
988     -0.006425
989     0.000066
990     -0.005032
991     0.000914
992 Vektor Sila
993     8.20
994     -11.81
995     3.80
996     18.41
997 ===== STAP 6
998 Vektor pomjeranja
999     0.000000
1000     0.000247
1001     0.000000
1002     0.000066
1003 Vektor Sila
1004     4.88
1005     17.47
1006     -4.88
1007     11.81
1008 ===== STAP 7
1009 Vektor pomjeranja
1010     0.000000
1011     0.000438
1012     0.000000
1013     -0.000049
1014 Vektor Sila
1015     37.71
1016     54.82
1017     10.29
1018     -0.00
1019 ===== STAP 8
1020 Vektor pomjeranja
1021     0.000000
1022     0.000489
1023     0.000000
1024     0.000914
1025 Vektor Sila
1026     21.93
1027     59.16
1028     -21.93
1029     72.44

```

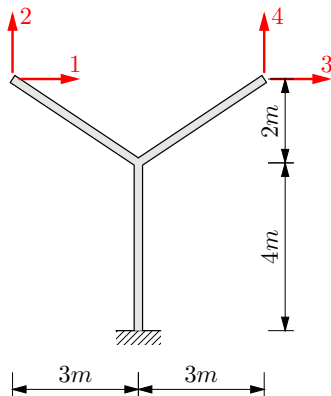
Jednačinom 5.10 smo u prethodnom postupku proračunali rotaciju kraja štapa 1 i dobili $\varphi_k = 0.001938$, dok smo sad uveli SSK 9 pa je pomjeranje $u_9 = 0.001937$ dato na liniji 915

Zadatak 9 Formirati matricu krutosti makroelementa prikazanog na slici 5.39. Makroelement treba da ima stepene slobode kretanja naznačene na slici 5.39. Takođe, uzeti u obzir i poznata pomjeranja čvorova u osloncima.

$$E = 3.0 \cdot 10^7 \text{ kN/m}^2$$

$$A = 2.0 \text{ m}^2$$

$$I = 1.667 \cdot 10^{-1} \text{ m}^4$$

Slika 5.39

Rješenje Formiraćemo matricu krutosti konstrukcije a onda statičkom kondenzacijom dobiti matricu krutosti izraženu preko traženih stepeni slobode kretanja. Na slici 5.40 data je numeracija čvorova, štapova i SSK.

Listing 5.14: Formiranje matrice krutosti u lokalnom koordinatnom sistemu, Greda2D.sce

```

1030 function rezultat = Greda2D(x1,y1,x2,y2,Em,A,I)
1031 // Greda2D - Matrica krutosti ravnog grednog stapa
1032
1033 duzina = sqrt((x2 - x1)^2 + (y2 - y1)^2);
1034
1035 ka = Em * A / duzina;
1036 km12 = 12 * Em * I / duzina^3;
1037 km6 = km12 * duzina / 2;
1038 km4 = km6 * duzina / 1.5;
1039 km2 = km4 / 2;
1040
1041 rezultat = [
1042     ka     0     0    -ka     0     0
1043     0    km12    km6     0   -km12    km6
1044     0    km6    km4     0   -km6    km2
1045    -ka     0     0     ka     0     0
1046     0   -km12   -km6     0    km12   -km6
1047     0    km6    km2     0   -km6    km4];
1048 endfunction

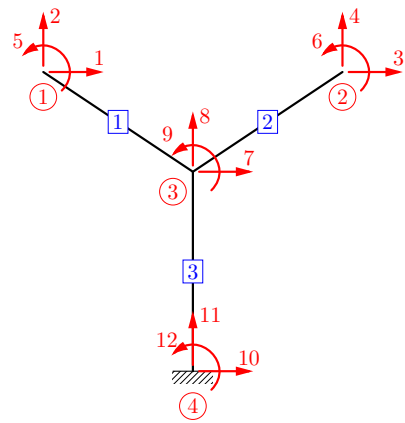
```

Listing 5.15: Formiranje matrice transformacije, Transformacija.sce

```

1049 function rezultat = Transformacija(x1,y1,x2,y2)
1050 // Transformacija - Matrica transformacije ravnog grednog
1051 // stapa
1052
1053 duzina = sqrt((x2 - x1)^2 + (y2 - y1)^2);
1054 c = (x2 - x1)/duzina;
1055 s = (y2 - y1)/duzina;
1056
1057 rezultat = [
1058     c     s     0     0     0     0
1059    -s     c     0     0     0     0
1060     0     0     1     0     0     0
1061     0     0     0     c     s     0
1062     0     0     0    -s     c     0
1063     0     0     0     0     0     1];
1064 endfunction

```


Slika 5.40

Listing 5.16: Proračun matrice krutosti makroelementa, StatKond.sce

```

1065 // Zadatak 9
1066 // *****
1067
1068 exec('./Greda2D.sce', -1);
1069 exec('./Transformacija.sce', -1);
1070
1071 // ***** ULAZNI PODACI *****
1072 // duzina m; sila kN
1073
1074 E = 3*10^7;
1075 A = 2;
1076 I = 0.1667;
1077
1078 // Koordinate čvorova
1079 cvor = [
1080     -3  2
1081     3  2
1082     0  0
1083     0 -4];
1084
1085 // Definisane štapa krajnjim čvorovima
1086 stap = [
1087     1  3
1088     3  2
1089     3  4];
1090
1091 // Stepeni slobode kretanja po čvorovima
1092 SSK = [
1093     1  2  5
1094     3  4  6
1095     7  8  9
1096     10 11 12];
1097
1098 // ***** RJESENJE *****
1099
1100 KGlob = zeros(12, 12);
1101
1102 for i = 1:size(stap,'r') // size(stap,'r') = BrojStapova
1103
1104     ni = stap(i, 1);
1105     nj = stap(i, 2);
1106
1107     x1 = cvor(ni, 1);
1108     y1 = cvor(ni, 2);
1109
1110     x2 = cvor(nj, 1);
1111     y2 = cvor(nj, 2);
1112
1113     Ke = Greda2D(x1, y1, x2, y2, E, A, I);
1114     T = Transformacija(x1, y1, x2, y2);
1115     Kg = T' * Ke * T;
1116
1117     adresa(1) = SSK(ni, 1);
1118     adresa(2) = SSK(ni, 2);
1119     adresa(3) = SSK(ni, 3);
1120     adresa(4) = SSK(nj, 1);
1121     adresa(5) = SSK(nj, 2);
1122     adresa(6) = SSK(nj, 3);

```

```

1123
1124   for j = 1:6
1125       for k = 1:6
1126           KGlob( adresa(j), adresa(k) ) = ..
1127           KGlob( adresa(j), adresa(k) ) + Kg(j, k);
1128       end // for k
1129   end // for j
1130
1131 end //for i za sve stapove
1132
1133 //Staticka kondenzacija za izrazavanje matrice krutosti
1134 //preko prva cetiri stepena slobode kretanja
1135 KStub = KGlob(1:4,1:4) - KGlob(1:4,5:9) * inv(KGlob(5:9,5:9))
           * KGlob(5:9,1:4)

```

Rezultat proračuna je matrica krutosti makroelementa:

Listing 5.17: Rezultat - matrica krutosti makroelementa.

```

1136     3761215.817 -2399657.769 -3439458.914 -1999650.445
1137     -2399657.769 1838708.033 1999650.445 1281100.938
1138     -3439458.914 1999650.445 3761215.817 2399657.769
1139     -1999650.445 1281100.938 2399657.769 1838708.033

```

Zadatak 10 Odrediti reakcije, pomjerenja čvorova i presječne sile za konstrukciju prikazanu na slici 5.41. Kako su karakteristike materijala i poprečnog presjeka štapova stuba iste kao u prethodnom zadatku, pri formiranju matrice krutosti sistema ne proračunavati matrice krutosti štapova stuba već iskoristiti matricu krutosti makroelementa iz prethodnog zadatka.

Rješenje Numeracija čvorova, štapova i SSK je data na slici 5.42.

Na liniji 1239 unijeli smo matricu krutosti makro elementa proračunatu u prethodnom zadatku. Na liniji 1245 formiramo polja stepeni slobode kretanja stubova, a zatim na liniji 1249 formiramo petlju kojom dodajemo matrice krutosti makroelementa (stubova) globalnoj matrici krutosti.

Listing 5.18: Proračun vektora ekvivalentnog opterećenja na grednom elementu od ravnomjerno raspodjeljenog opterećenja po cijelom štapu, JednolikoGreda2D.sce

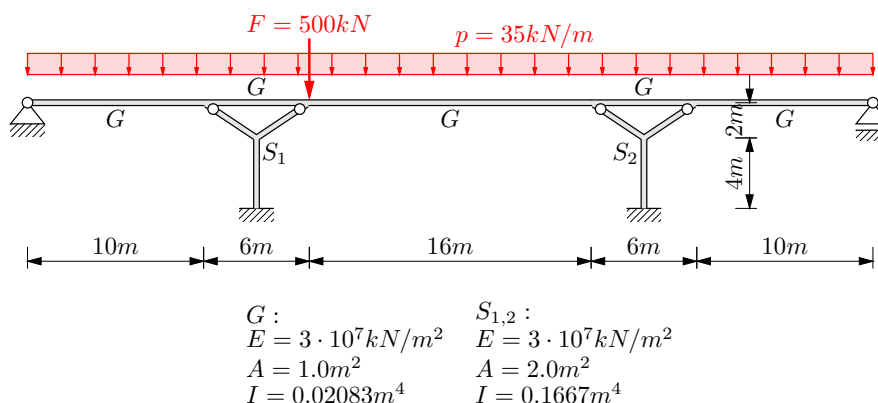
```
1140 function rezultat = JednolikoGreda2D(x1,y1,x2,y2,p)
1141 // JednolikoGreda2D - Vektor ekvivalentnog opterećenja na
      gredi
1142 // od ravnomjernog opterećenja
1143
1144 d = sqrt((x2 - x1)^2 + (y2 - y1)^2);
1145
1146 rezultat = [0 p*d/2 p*d^2/12 0 p*d/2 -p*d^2/12];
1147 endfunction
```

Sa ovim možemo napisati proceduru koja formira globalnu matricu krutosti i vektor opterećenja konstrukcije prikazane na slici 5.41

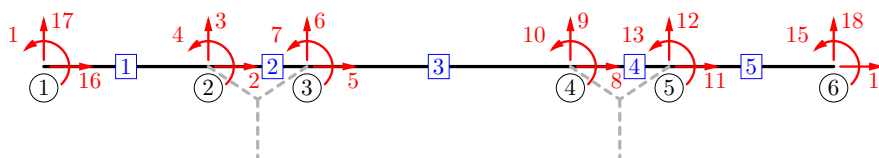
Listing 5.19: Formiranje globalne matrice krutosti i vektora opterećenja za konstrukciju na slici 5.41, Most.sce

```
1148 // Zadatak 10 *****
1149 clear;
1150 clc;
1151
1152 exec('./Greda2D.sce', -1);
1153 exec('./JednolikoGreda2D.sce', -1);
1154 exec('./Transformacija.sce', -1);
1155
1156 // ***** ULAZNI PODACI *****
1157 // duzina m; sila kN;
1158
1159 E = 3*10^7;
1160 A = 1;
1161 I = 0.02083;
1162
1163 // Koordinate cvorova
1164 cvor = [
1165 0 0
1166 10 0
1167 16 0
1168 32 0
1169 38 0
1170 48 0];
1171
1172 // Definisanje stapova krajnjim cvorovima
1173 stap = [
1174 1 2
1175 2 3
1176 3 4
1177 4 5
1178 5 6];
1179
1180 // Opterećenje po stapovima
1181 p = [
1182 -35
1183 -35
1184 -35
1185 -35
1186 -35];
1187
1188 // Stepeni slobode kretanja po cvorovima
1189 SSK = [
1190 16 17 1
1191 2 3 4
1192 5 6 7
```

```
1193 8 9 10
1194 11 12 13
1195 14 18 15];
1196
1197 // ***** RJESAVANJE *****
1198
1199 KGlob = zeros(18, 18);
1200 FGlob = zeros(18, 18);
1201
1202 for i = 1:size(stap,'r') // size(stap,'r') = BrojStapova
1203
1204     ni = stap(i, 1);
1205     nj = stap(i, 2);
1206
1207     x1 = cvor(ni, 1);
1208     y1 = cvor(ni, 2);
1209
1210     x2 = cvor(nj, 1);
1211     y2 = cvor(nj, 2);
1212
1213     Ke = Greda2D(x1, y1, x2, y2, E, A, I);
1214     T = Transformacija(x1, y1, x2, y2);
1215     Kg = T` * Ke * T;
1216
1217     F = JednolikoGreda2D(x1, y1, x2, y2, p(i));
1218
1219     adresa(1) = SSK(ni, 1);
1220     adresa(2) = SSK(ni, 2);
1221     adresa(3) = SSK(ni, 3);
1222     adresa(4) = SSK(nj, 1);
1223     adresa(5) = SSK(nj, 2);
1224     adresa(6) = SSK(nj, 3);
1225
1226     for j = 1:6
1227         for k = 1:6
1228             KGlob( adresa(j), adresa(k) ) = ..
1229                 KGlob( adresa(j), adresa(k) ) + Kg(j, k);
1230         end // for k
1231
1232         FGlob( adresa(j) ) = FGlob( adresa(j) ) + F(j);
1233     end // for j
1234
1235 end //for i za sve stapove
1236
1237 // Matrica krutosti stubova je vec proracunata
1238 // u prethodnom zadatku
1239 KStub = [
1240 3761215.8 -2399657.8 -3439458.9 -1999650.4
1241 -2399657.8 1838708.0 1999650.4 1281100.9
1242 -3439458.9 1999650.4 3761215.8 2399657.8
1243 -1999650.4 1281100.9 2399657.8 1838708.0];
1244 // Dodavanje matrice krutosti stubova
1245 SSK_STUB = [
1246 2 3 5 6
1247 8 9 11 12];
1248
1249 for i = 1:2 //stuba
1250     for j = 1:4
1251         for k = 1:4
1252             KGlob( SSK_STUB(i,j), SSK_STUB(i,k) ) = ..
1253                 KGlob( SSK_STUB(i,j), SSK_STUB(i,k) ) + KStub(j, k);
1254         end // for k
1255     end // for j
1256 end
1257
1258 // ***** DODAVANJE KONCENTRICNE SILE U CVOROVIMA *****
1259 FGlob(6,1) = FGlob(6,1) -500;
1260
1261 // ***** RJESAVANJE SISTEMA JEDNACINA *****
1262
1263 // Nema pomjerenja fiksnih oslonaca pa se za rjesavanje
1264 // sistema jednačina uzima "gornji lijevi" blok matrice
1265 // krutosti i odgovarajući vektor sila
1266
1267 K11 = KGlob(1:15,1:15);
1268 F1 = FGlob(1:15,1);
1269
1270 // rjesenje
1271 U1 = K11 \ F1;
1272
1273 UGlob = zeros(18, 18);
1274 UGlob(1:15, 1) = U1(1:15, 1);
```


Slika 5.41

Slika 5.42

```

1275
1276 mprintf("\n===== REZULTATI PRORACUNA");
1277 mprintf("\n=== GLOBALNI VEKTOR POMJERANJA CVOROVA");
1278 mprintf("\n%15.6f", UGlob(1:18,1));
1279
1280 // ***** PRORACUN REAKCIJA *****
1281
1282 Reak = KGlob * UGlob - FGlob;
1283
1284 mprintf("\n===== GLOBALNI VEKTOR REAKCIJA");
1285 mprintf("\n%11.2f", Reak(16:18,1));
1286
1287
1288 // ***** POST PROCESSING *****
1289
1290 for i = 1:size(stap,'r') // size(stap,'r') = BrojStapova
1291     mprintf('\n===== STAP %d', i);
1292     ni = stap(i, 1);
1293     nj = stap(i, 2);
1294
1295     x1 = cvor(ni, 1);
1296     y1 = cvor(ni, 2);
1297
1298     x2 = cvor(nj, 1);
1299     y2 = cvor(nj, 2);
1300
1301     adresa(1) = SSK(ni, 1);
1302     adresa(2) = SSK(ni, 2);
1303     adresa(3) = SSK(ni, 3);
1304     adresa(4) = SSK(nj, 1);
1305     adresa(5) = SSK(nj, 2);
1306     adresa(6) = SSK(nj, 3);
1307
1308     // uzimanje pomjeranja stapa iz globalnog vektora pomjeranja
1309     for j = 1:6
1310         u(j) = UGlob(adresa(j));
1311     end // for j
1312
1313     // printanje vektora pomjeranja po stapovima
1314     mprintf("\nVektor pomjeranja");
1315     mprintf("\n%15.6f", u(1:6,1));
1316
1317     // U opstem slucaju vektor pomjeranja se mora
1318     // transformisati iz globalnog u lokalni
1319     // koordinatni sistem, ali ovdje lokalni
1320     // sistem nije zarotiran pa je u = T' * Ug
1321
1322     // matrica krutosti i vektor vanjskog opterecenja
1323     Ke = Greda2D(x1, y1, x2, y2, E, A, I);
1324     F = JednolikoGreda2D(x1, y1, x2, y2, p(i));

```

```

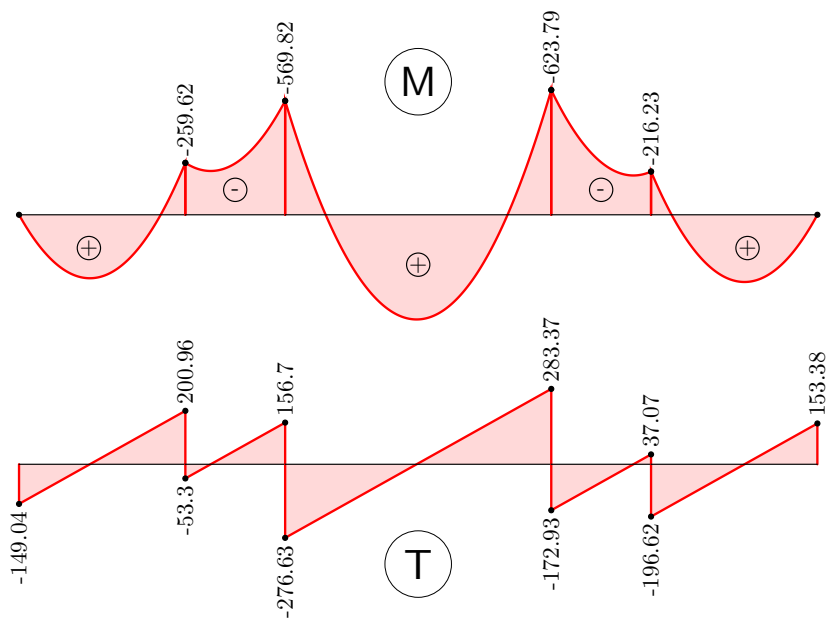
1325
1326 // proracun vektora sila na stapu
1327 f = Ke * u - F;
1328
1329 mprintf("\nVektor Sila");
1330 mprintf("\n%11.2f", f(1:6,1));
1331
1332
1333 end // for i

```

Dobija se rješenje za globalni vektor pomjeranja i reakcija

$$\mathbf{u}_{glob} = \begin{bmatrix} -0.001598 \\ 0.000100 \\ 0.000434 \\ 0.000992 \\ 0.000264 \\ -0.001045 \\ -0.001982 \\ 0.000171 \\ -0.000213 \\ 0.001855 \\ 0.000244 \\ -0.000111 \\ -0.001169 \\ 0.000244 \\ 0.001768 \\ 0.000000 \\ 0.000000 \\ 0.000000 \end{bmatrix} \quad \mathbf{r}_{glob} = \begin{bmatrix} 0.00 \\ 0.00 \\ 0.00 \\ 0.00 \\ 0.00 \\ 0.00 \\ 0.00 \\ 0.00 \\ 0.00 \\ 0.00 \\ 0.00 \\ 0.00 \\ 0.00 \\ 0.00 \\ 0.00 \\ -300.35 \\ 149.04 \\ 153.38 \end{bmatrix} \quad (5.11)$$

Kao i vektori pomjeranja i sila po štapovima

Slika 5.43

Vektor	Štap 1	Štap 2	Štap 3
u_i	0.000000	0.000100	0.000264
v_i	0.000000	0.000434	-0.001045
φ_i	-0.001598	0.000992	-0.001982
u_j	0.000100	0.000264	0.000171
v_j	0.000434	-0.001045	-0.000213
φ_j	0.000992	-0.001982	0.001855
N_i	-300.35	-818.79	174.12
T_i	149.04	53.30	276.63
M_i	0.00	259.62	569.82
N_j	300.35	818.79	-174.12
T_j	200.96	156.70	283.37
M_j	-259.62	-569.82	-623.79

Tablica 5.1: Rezultat proračuna po štapovima

Vektor	Štap 4	Štap 5
u_i	0.000171	0.000244
v_i	-0.000213	-0.000111
φ_i	0.001855	-0.001169
u_j	0.000244	0.000244
v_j	-0.000111	0.000000
φ_j	-0.001169	0.001768
N_i	-363.21	-0.00
T_i	172.93	196.62
M_i	623.79	216.23
N_j	363.21	0.00
T_j	37.07	153.38
M_j	-216.23	0.00

Tablica 5.2: Rezultat proračuna po štapovima